

DOMOVINA

Upravništvo in uredništvo »DOMOVINE« Ljubljana, Knafljeva ul. št. 5/II. nad., telefoni od 31-22 do 31-26 Račun poštne hranilnice, podruž. v Ljubljani št. 10 711

Izhaja vsak četrtek

Naročnina za tuzemstvo: četrletno 11.—, polletno 22.—, celoletno 44.— dinarjev; za inozemstvo: četrletno 15.—, polletno 30.—, celoletno 60.— dinarjev

Največje vrednote našega naroda

Če zna kak narod ceniti vrednost miru, potem jo gotovo zna naš narod, ki je bil v zgodovini od vseh evropskih narodov te dobrine najmanj deležen. Zla usoda je hotela, da je bila vsa naša zgodovina ena sama velika, krvava in neprestana borba za najosnovnejše človeške in narodne pravice. V eni roki je držal naš narod puško, v drugi plug, pa naj je branil svoje pravice na svojem življenjskem prostoru pred Azijo ali pred prosvetljeno Evropo. Skoro nobena pravica nam ni bila priznana zaradi pravice ali poklonjena kot miloščina. Vse, kar smo dosegli, je bilo plod naše nezlomljive pravične borbe, v kateri je nenaklonjena usoda preizkušala našo življenjsko silo z najhujšimi udarci. Ko se je Cankar ozrl na pragu narodne svobode nazaj v sužnost, je dejal: »Velikega petka je bilo treba za veliko nedeljo, smrti Boga samega je bilo treba, da je zazvonilo in zapelo ponižanemu človeku veličastno vstajenje«. Naša pot v svobodo je bila taka, da bi je marsikateri drugi narod ne zmogel.

Skrivnostni vir neizčrpnih sil, ki niso dopustile, da bi naš narod klonil v stoletnih naporih, žrtvah in trpljenju in se predal ponižujoči sužnosti, so bili najvišji ideali časti, pravice in svobode, ki so oblikovali naš pojem življenja in dolžnosti.

Čast, pravica in svoboda so bile našemu narodu tiste najvišje dobrine, ki dajejo smisel življenju in ki so vredne vsake žrtve, da se priborijo ali ohranijo. Mir, življenje in imetje so tudi dobrine, toda nikdar ni naš narod štedil s temi dobrinami na škodo narodne časti, pravice in svobode, ki so mu bile zmeraj najvišje dobrine.

Redki narodi tako pojmujejo vrednote in dolžnosti. Kar črpajo mnogi drugi narodi iz bajeslovja, črpa naš narod iz svoje zgodovine. Naši junaki, žrtve in borbe niso iz pravljice. Če zre naš narod z dostojanstvenim mirom in samozavestno v lice zdajšnjim usodnim dogodkom in razvoju v svetu, se pri tem opira na svojo veliko preteklost. Zdajšnjost ali prihodnost nas ne bosta našli drugačnih, kakor smo bili v preteklosti, ako bi zle sile spet hotele preizkusiti naš pojem narodne časti, pravice in svobode, ki jih bomo zmeraj in proti vsakomur branili z vsemi sredstvi kot svoje najdražje premoženje.

V zdajšnjem velikem boju v svetu smo se odločili za mir in nevtralnost, toda ne za vsako ceno. Naš narod ima svojo lestev dobrin. Manjšo je zmeraj voljan žrtvovati večji dobrini, ako je ta ogrožena. Mir ni na tej lestvi na najvišji stopnji, zato pojma miru za vsako ceno ne poznamo. Poznamo samo pojem miru v časti in pravici. Smo za mir, dokler niso ogrožene naše narodne pravice, med katerimi so čast, popolna svoboda in nedotakljivost državnega ozemlja na prvem mestu. Teh dobrin nismo voljni žrtvovati kakor ponižujoči miroljubnosti, ki bi bila nevredna naše preteklosti. To so nedvoumno povedali vsem in vsakomur vrhovni čuvarji teh dobrin kot glasniki duha in volje strnjene našega naroda.

To so pogoji našega miru in nevtralnosti. Kdor nas je drugače razumel, se je motil. Kdor želi naš mir, mora spoštovati vse tisto,

kar nam je dražje od miru. To velja za zdaj in za bodoče. Kdor koli bo krojil bodočo Evropo, naj ve: Ne bo miru, ako bo v kakršnem koli novem redu jugoslovanski narod ponižan v svoji časti in okrnjen v svoji pravici. Če-

prav želi naš narod bolj kakor katerikoli drug narod uživati blagor miru, ker je bil te dobrine po volji drugih najmanj deležen, vendar je voljan rajši nadaljevati svojo junško borbo do resničnega miru, kakor pa zatajiti svojo čast in pravico. Naša zla preteklost nas ne more omajati v tem trdnem sklepu. Ona nas kliče k veličastni dolžnosti, ki izhaja iz našega pojmovanja časti, pravice, svobode in življenja. Vsakdo naj ve, da smisel stoletnih borb in žrtv ni bil ta, da bi svojo svobodo uživali le dvajset let.

Duh vzajemnosti mora vladati med nami

»Sokolski glasnik« razpravlja o potrebi narodne vzajemnosti. Pravi, da bo iz zdajšnje hude preizkušnje izšlo človeštvo prenovljeno in prerojeno. Med drugim izjavi:

»Srečni smo, da smo doslej ohranili mir in da so nevarnosti, ki jih vidimo pred seboj, okrepile v našem narodu duha vzajemnosti. Vendar je to zadeva, ki je ne smemo prepustiti naključju, temveč jo moramo čvrsto vzeti v roke, da se razvije odporna sila naroda do najvišje možne mere. To je potrebno tudi zato, da bomo v bodoči mir stopili strnjeni in sposobni za delo in da ne bomo izgubljali dragocenega časa s tem, da bi si šele takrat skušali prilagoditi razmeram.

Nič nam ne more v izgrajevanju odporne sile koristiti toliko kakor duh vzajemnosti. Pobuda mora priti od nacionalnih združenj, od izobraženstva in od premožnejših slojev.

Sirokim narodnim množicam ni treba pridigati vzajemnosti, ker so te pripravljene zmeraj zanjo. V odrekanju in žrtvah, v medsebojni pomoči, v reševanju vsakega, tudi najsiromašnejšega člana narodne družine se mora pokazati duh vzajemnosti pri premožnih slojih. Tega ne narekuje samo zdajšnja trenutna stiska, temveč je to potrebno tudi zaradi našega napredka in naše bodočnosti.

Morda so še danes posamezniki, ki se ne zavedajo resnosti časa. Take mora opozoriti javnost, jih pozvati k redu, k spoštovanju narodne vzajemnosti. Pozvati jih mora tudi država, ki mora preprečiti vsako izkoriščanje današnjih življenjskih težkoč, vsako izživajočo lahkomišelnost in tudi vse nepotrebno razkošje. Sokolstvo kot združenje z gledne vzajemnosti in bratstva mora prednjačiti v tem pogledu, ne samo v društvenem, temveč tudi v zasebnem življenju svojih članov.

Prisilno združenje hmeljarjev se bo ustanovilo

Lani je izšla uredba o hmelju, ki določa, da se v vsakem hmeljskem okolišu ustanovi po eno hmeljsko združenje, katerega namen je zastopati koristi hmeljarjev: brigati se za prodajo hmelja, prirejati vzorčne sejme, voditi seznam lastnikov in površin hmeljišč ter zbirati podatke o pridelavi in prodaji. Nadalje določa ta uredba, da mora biti vsak lastnik hmeljišča član hmeljskega združenja in da je dolžan prispevati za to združenje vsako leto najmanj en odstotek dosežene prodaje svojega hmelja. Ta prispevek sme glavna skupščina združenja povišati na največ dva odstotka. Vsak kupec hmelja je dolžan odtegniti pridelovalcu predpisani odstotek od dosežene kupne cene in ga izročiti hmeljarskemu združenju.

Naloga združenja je nadalje, da stavi banovinski hmeljski komisiji predloge za povečanje ali zmanjšanje hmeljskih nasadov in da predlaga banu predstavnike hmeljarjev v banovinski hmeljski komisiji.

Hmeljarska društva se ustanove po uredbi za štajerski, podunavski in hrvaški okoliš. Štajerski okoliš obsega vse občine srezov Celja in Gornjega gradu in sodnega okraja Šoštanja, nadalje občine Marenberg, Muta, Vuhrad in Vuzenica v srezu Dravogradu in Ruše v Mariboru desnem bregu. V juliju lanskega leta je v smislu uredbe o hmelju izšel

še pravilnik o hmeljskih združenjih, ki določa med drugim, da se združenje ustanovi v vsakem okolišu tako, da skliče banska uprava no upravnem oblastvu vse lastnike hmeljišč na ustanovni občni zbor hmeljarskega združenja.

V »Službenem listu« od 15. t. m. objavlja zdaj uprava dravske banovine poziv na ustanovni občni zbor Združenja hmeljarjev za Slovenijo, ki bo 25. t. m. v dvorani Ljudske pošojilnice v Celju.

Poziv banske uprave še poudarja: da se sme po pravilniku o hmeljarskih združenjih ustanovnega občnega zbora udeležiti vsak hmeljar, ki v dravski banovini prideluje na svoj račun hmelj. Mora pa se izkazati s potrdilom tiste občine, kjer ima svoj hmeljski nasad, da prideluje hmelj na svoj račun. Brez potrdila ne bo nihče pripuščten k občnemu zboru. Mladoletni gospodarji in hmeljarji, ki so pod skrbstvom, se morejo občnega zbora udeležiti po svojih zakonitih zastopnikih, pravne osebe po osebah, ki jih za to pooblastijo. Osebe v svojstvu zakonitih zastopnikov se morajo o tem izkazati s potrdili pristojnih občin, pooblaščenici pa s pismenimi potrdili.

Zal je, da je pravilnik o hmeljarskih združenjih zelo pomanjkljiv. Poleg pičlih določb, prevzetih iz same uredbe, vsebuje le še predpise o tem, da skliče hmeljarje na ustanovni

občni zbor banska uprava in da zbor vodi odposlanec ministra za kmetijstvo. Vsakemu prisilnemu združenju pa mora biti z zakonom ali s pravilnikom natanko določeno delovno področje.

V pozivu za ustanovni občni zbor tudi ni navedeno, kje je načrt pravil pred občnim zborom razpoložen na vpogled hmeljarjem. Ker v pravilniku ni nikjer določeno, da sestavi pravila kakšen pripravljalni odbor, kakor je odrejeno v obrtnem zakonu za ustanovitev prisilnih združenj, mora biti predlog pravil pred občnim zborom dostopen vsakemu hmeljarju, da ga lahko preuči. Če se predlog pravil na ustanovnem občnem zboru v naglici prečita, se večina navzočih ne bo niti dobro zavedala, za kaj gre. Ker pravilnik nič ne določa o vsebini pravil, je treba tembolj paziti, kakšna bodo pravila, saj gre za ustanovitev prisilnega združenja, ki ima po uredbi dalinosežne pravice in so mu s prisilno članarino in obveznim prispevkom zajamčeni veliki dohodki. Spriče teh dejstev je razumljivo, da vlada za ustanovni občni zbor prisilnega združenja hmeljariev veliko zanimanje med lastniki hmeljskih nasadov.

Zadnji opomin zamudnikom

Naročniki, ki naročnine za lansko leto navzlic prošnjam in opominom niso hoteli poravnati, prihodnje številke ne dobe več. Da vzdržimo red in odvrnemo škodo, ki jo neplačniki delajo časopisju, smo bili primorani ustaviti jim s prihodnjim tednom list. Vendar pa bomo vsakemu izmed njih poslali vse zamujene številke, kolikor jih bomo še imeli v zalogi, kadar prejmemo zaostalo naročnino.

Položnico ima vsakdo doma. Ako se mu je izgubila, naj piše ponjo na upravo lista.

Prosimo vse cenjene naročnike, da plačujejo naročnino redno in sicer v naprej, kakor je navada povsod, da si tako zagotove pravico do prejemanja lista.

Uprava »Domovine«.

Jugoslovenska mladina je pripravljena

V sarajevski »Jugoslovenski pošti« je bilo objavljeno nekaj člankov, v katerih so se pritoževali razni starejši ljudje nad mladino, da je zapustila vzore prednikov in da ni več prežeta s takim narodnim duhom kakor mladina pred letom 1914. Zdaj odgovarjajo sarajevski srednješolci tem piscem tudi v »Sarajevski pošti« in pravijo med drugim:

»Naša mladina se zaveda hudih nalog, ki jo čakajo, in ne bo v sramoto svojim padlim in živim očetom. Res je iskala naša mladina po osvobojenju novih poti in pri tem čes-

krat zašla na kriva pota. Kdo ji more to šteti v zlo! Zmerom pa je iskala resnico in svobodo. Danes je jugoslovenska mladina v velikanski večini prežeta z nacionalnim duhom in pripravljena žrtvovati za neodvisnost in svobodo svojega naroda kri in življenje. Naša mladina veruje danes v svojo državo, v svoj narod in svojo vojsko. Prežeta s to vero stopa na pozorišče današnjih hudih dni, pripravljena vsak trenutek na najhujše žrtve. Jugoslovenska mladina je danes pripravljena na vse!«

Francija potrebuje pol milijona ton pšenice

Francoski minister za preskrbo Achard je nedavno izjavil dopisniku ameriške agencije »United Press«, da se zaloge pšenice v nezasednih krajih Francije hitro krčijo in je nadaljeval: »Če se nam v prihodnjih tednih ne posreči dobiti 500.000 do 600.000 ton pšenice iz Amerike, bodo morali francoski peki zapreti svoje obrate najpozneje 15. aprila. Toлика količina pšenice nam je nujno potrebna, da za silo pretolčemo čas do nove žetve.«

Francoska vlada v Vichyju bo primorana še skrčiti obroke kruha. Hkratu namerava odrediti zaporo vseh slaščičarn, da bi se na ta način prenečala poraba moke v namene, ki imajo malo opravka z vsakdanjim kruhom.

Vlada se je nekaj časa zanašala tudi na to, da bo dobila nekaj živil, zlasti pšenice, iz svojih afriških kolonij. Toda razmere so se

spremenile tudi v Afriki, ki je postala v novejšem času boljše. Tudi tam je nastalo pomanjkanje. Pomoč s črne celine je torej izključena. Zato je vlada poskusila nekaj drugega: dobiti nekaj pšenice ali moke iz zasedene Francije. Toda doživela je razočaranje. Prometne razmere v Franciji so namreč takšne, da ne dopuščajo nobenega upanja, da bi dobil nezasedeni del dežele živila z zasedenega ozemlja.

Francoski živinorejci nimajo dovolj krme za živino, zato vse vprek prodajajo goved za zakol. Kam lahko privede to, ni treba razlagati. Zato je vlada poskrbela, da se klanje živali zaenkrat omeji samo na svinje, koze, ovce in konje. Krave mlekarice se ne smejo prodajati mesarjem, ker bi v tem primeru lahko ostali otroci brez mleka. Po zadnjih vestih ameriška pomoč v živilih že prihaja.

več tudi vojaštvo. Kadar prileti nad otočje kakšno sovražno letalo, prevzame ljudstvo strah in se zateka v splošni zmedi v svoja zavetišča. Le oficirji in nekateri premožnejši si lahko privoščijo toliko razkošja, da si kupijo nekaj mesa, plačajo pa ga dober grilaj po 10 lir, in še to je kozje meso ali pa oslovsko, ki že diši.

Dopisi

GORNJI GRAD. Tukajšnji davčni pripravnik g. Lilleg Anton je napredoval za pomožnega davkarja v IX. položajni skupini Čestitamo!

KRŠKO. (Smrtna kosa). Na ljubljanski postaji se je nedavno ponesrečil 76letni trgovec, gostilničar in posestnik g. Alojzij Gorenec od Sv. Duha nad Krškimi. Pripeljali so ga takoj v ljubljansko bolnišnico, kjer je kljub skrbni negi umrl. Domači so poskrbeli za njegov prevoz v domači kraj, kjer so ga pokopali ob veliki udeležbi znancev in prijateljev na domačem pokopališču. Pogreb je pokazal kako priljubljen je bil pokojni Gorenc. Pokojnik je bil vseskozi narodno zaveden in napreden mož. Bodi mu blag spomin, žalujočim svojim naše sožalje!

LJUBNO OB SAVINJI (Smrtna kosa). Pretekli teden je umrl zadet od srčne kapi star šele 43 let g. Rafko Krajnc ključavničarski mojster in posestnik Zapušča ženo in štiri nepreskrbljene otroke. Ker je bil vedno v naprednih vrstah in med ustanovitelji Sokola na Ljubnem, ga bomo zelo pogrešali. Blag mu spomin, žalujočim naše iskreno sožalje!

ZABNICA (Smrtna kosa). Te dni je premil izgledni posestnik g. Matevž Kuralt, star šele 58 let. Pokojnik je bil pošteni in napreden mož, ki slovi po svoji naprednosti. Bil je odločen narodnjak in naprednjak. Ranjki je bil dolga leta blagajnik žabniške Mlekarke zadruge in predsednik nadzornega odbora v domači Hranilnici in posojilnici. Zlasti pa mu je bila pri srcu Narodna čitalnica, kjer je delal s posebno požrtvovalnostjo in ljubeznijo. Član in podpornik pa je bil tudi pri mnogih drugih združenjih. Zato ni čudno, da je imel pogreb, kakršni so v Zabnici redki. Vsa vas se je uvrstila v žalni spreved. Med mnogimi venci so nosili tudi krasen venec Narodne čitalnice. Ob odprtem grobu se je poslovil od rajnega šolski upravitelj g. Anton Vidic. Pokojniku bomo ohranili časten spomin. Njegovim svojcem izrekamo naše iskreno sožalje!

Kako žive naši rojaki v Ameriki

V Clevelandu je umrla Marija Godčeva, rojena Sadarjeva, v starosti 57 let. Doma je bila iz vasi Krke pri Stični na Dolenjskem in je prišla v Ameriko pred 34 leti. Zapušča moža in sina. Nadalje je umrl v Clevelandu Anton Pezdirc, star 53 let. V Ameriko je prišel pred tridesetimi leti. Doma je bil iz Metlike na Dolenjskem. Zapušča soprogo Alico, rojeno Štamflovo. Istotam je premil 20 letni Rudolf Sturm. Zapušča očeta Andreja, ki je doma iz Gradišča na Primorskem. Prav tako je v Clevelandu umrl Henrik Kodolja, 55 let star. Doma je bil iz Dupelja na Notranjskem. V Ameriko je prišel pred 33 leti. Zapušča ženo Terezijo.

V Pueblu je umrl rojak Udir, ki je živel na farmi. Dosegel je visoko starost 84 let. V Springfeldu je umrla Ana Bezgovškova, stara 18 let. Rodila se je v Springfeldu. V Elyju je premil Matija Kapš, doma od Semiča v Beli Krajini. V Pueblu je izdihnila Ana Hrenova, stara komaj 15 let. Oče njen je doma iz Kopolj, mati je iz Dolenjske. V Libraryju je umrl po kratki bolezni Fran Bolte. V East Heleni je premil Anton Sašek v starosti 57 let. Doma je bil iz Smihela - Stopič pri Novem mestu.

Na Dodekanezu vlada lakota

Angleška poročila trdijo, da se italjansko otočje z južnovzhodnem delu Egejskega morja, ki nosi skupno ime Dodekanez, ne bo moglo več dolgo držati, če bodo razmere še naprej takšne, kakor so danes, ko je to otočje tako rekoč odrezano od ostalega sveta in zato ljudje tam trpe veliko pomanjkanje.

Trideset ljudi z Dodekaneza, med njimi je osem žensk, je prišlo po neki angleški vrti iz svoje domovine naravnost v Atene. Bili so telesno čisto izčrpani. Na njihovih obrazih se je bralo pomanjkanje, ki so ga morali prestatiti na svojih otokih. Zbežali so z ribiškimi ladjami, pri čemer so z zvijačo preslepili italjanska oblastva, da so jih pustila pri miru. Vedli so se, kakor bi se bili odpravljali na ribji lov. Tako se jim je posrečilo pripluti v turške vode in v vode okoli otoka Samosa,

kamor so prišli že 2. februarja. Ti ubežniki so pripovedovali o položaju na Dodekaniških otokih med drugim tudi tole:

Ljudje trpe tam hudo lakoto. Vsaka družina dobi ne glede na to, koliko članov ima, na dan 150 gramov moke, 120 gramov posušene zelenjave, 100 gramov riža na teden in 100 gramov olja na mesec. Sladkorja, kave in mesa skoro ni mogoče dobiti. Petroleja, ki pri razsvetljavi edino pride v poštev, dobi vsaka družina po 250 gramov (približno četrt litra) na mesec. To je količina, ki nikakor ne zadostuje, in so ljudje na teh otokih zato obsojeni skoro na večino tamo. Poleg tega razsajajo tam tudi razne nalezljive bolezni, zlasti tiste, ki jih raznaša mrčes. Mnogo žensk in otrok pomrje od onemoglosti. Lakota pa ne tare samo prebivalstva, tem-

Politični pregled

Uradni zastopnik nemškega zunanjega ministra je dal važno izjavo

o jugoslovensko nemških odnošajih, ki so odlični.

Ponovno je rekel, da svoječasni izjavi o stikih med obema državama nima ničesar dodati, ne vzeti. Berlinski novinarji na podlagi te izjave zatrjujejo, da je bil vsak strah glede Jugoslavije neupravičen. — Tudi naši stiki z Italijo so prijateljski. Italijansko časopisje se bavi zlasti s sklenjeno jugoslovensko-italijansko trgovinsko pogodbo in naglašja, da je na ugoden potek pogajanj vplivalo zlasti zaupanje, ki vlada med obema državama. Časopisje omenja tudi, da bodo 25. t. m. potekla štiri leta, ko je bila podpisana med Jugoslavijo in Italijo prijateljska pogodba.

United Press javlja: Na pristojnih nemških mestih izjavljajo, da so

smehne vse vesti, ki pravijo, da je Nemčija poslala Jugoslaviji ultimatum.

Vtiske, ki jih je zbudilo v tujini poročilo agencije Avale, katero zanika vesti, da bi bila nemška vlada poslala jugoslovenski vladi ultimatum, objavlja poleg drugih naših listov tudi »Politika«. »Politika« piše med drugim: V mnogih poročilih iz Berlina se poudarja, da v taborih, ki so sovražno razporejeni do Nemčije, izkoriščajo vsako priložnost, da bi tudi druge nevtralne ali nevojskujoče se države potegnili v vojni vrtnec, Jugoslovenski preklcik je naletel na popolno odobravanje in razumevanje na nemških odločujočih mestih, ki vedo, da se Jugoslavija ne da zapeljati z vznemirljivimi vestmi, temveč da ima pred očmi samo svoje državne in narodne koristi. Po vesteh iz Rima so tudi v Italiji odgovor iz Beograda sprejeli z velikim odobravanjem.

Iz Rima poročajo: Te dni

je zasedal v Rimu italijansko-jugoslovenski odbor za trgovinsko izmenjavo

z namenom, da se sestavi načrt o trgovinski izmenjavi med obema državama za leto 1941 do 1942. Sporazum je bil dosežen in podpisan.

Francoski dnevnik »Paris Soir« piše:

Kdor misli, da bi Jugoslavija samo za trenutek mogla privoliti v kake zahteve, ki niso v skladu z njeno častjo in njenim pojmovanjem neodvisnosti, ta ne pozna ne jugoslovenskega ljudstva in ne jugoslovenskih vojaških poveljnikov.

ki so po večini že v svetovni vojni dokazali, kako pojmujejo vojaško in narodno čast države.

Iz Soluna javljajo: Na odločujočih grških mestih ne prikrivajo, da je bil položaj v zadnjih dneh zaradi prihoda nemških čet v Bolgarijo zelo nejasen, toda pripominjajo, da je nastopila občutna razjasnitev v glavnem zaradi stališča, ki ga je zavzela Jugoslavija.

V Grčiji je naletela na popolno razumevanje in odobravanje odločitev Jugoslavije, da ohrani svojo nevtralnost odločena, da brani svojo neodvisnost. To stališče Jugoslavije, ki je najmočnejša vojaška sila na Balkanu, je po pisanju grških listov tudi edino povzročilo razjasnitev položaja.

Glede Turčije Grki z zadovoljstvom poudarjajo, da je njeno stališče že določeno.

Turčija je čuječa opazovalka s puško ob nogi.

Njena odločitev je neomajna v primeru nadaljnega razvoja dogodkov. Po vesteh iz Carigrada bo turška vlada izpolnila vse obveznosti, ki jih je prevzela. Turška vojska je čisto pripravljena, da nastopi proti vsaki nevarnosti, ki bi grozila turški neodvisnosti.

Iz Carigrada poročajo, da

turška vojaška oblastva nadaljujejo daljnosežne vojaške priprave

ně samo v evropskem, temveč tudi v azijskem delu Turčije. Te dni so se začele velike

vaje za obrambo mest pred napadi iz zraka in s kopnega. Odrejena je strogo obvezna zadržitev vseh večjih krajev. V sporazumu z oblastvi so ustanovljeni posebni oddelki za borbo proti padalcem. Ti oddelki imajo tudi posebne uniforme. Iz Carigrada so začeli odpravljati ženske in otroke. Po večini so jih namestili daleč v notranjost maloazijske Turčije, delno pa tudi v Ankari. Na prebivalstvo Carigrada je bil izdan poziv, naj vsi, ki zaradi svoje poklica niso vezani na bivanje v mestu, odpotujejo na deželo, po možnosti v notranjosti Turčije.

Na svečani pojedini novinarjev v Beli hiši v Washingtonu je imel v soboto zvečer

predsednik Zedinjenih držav Rooseveltov govor, v katerem je rekel, da se bo Amerika zdaj spremenila v orožarno Anglije in drugih demokratičnih držav

V svojem govoru je Roosevelt naglašal, da si Amerika zaveda nevarnosti, ki ji grozi. Zato da je treba to nevarnost odstraniti. Izvajal je, da se bo to doseglo s pravkar sprejetim ameriškim zakonom o posojanju vojnih potrebščin Angliji in zavezniškim demokratičnim državam. V nadaljnjem govoru je med drugim rekel: »Če bi padla demokracija, bi postali svoboda izražanja, svoboda vesti in vere brez vrednosti. Anglija je v zadnjih desetih mesecih mnogo trpela. Zdaj se ji nudi pomoč. Angleški narod je pripravljen, upreti se vsakemu napadu, ki lahko pride jutri, prihodnji teden ali prihodnji mesec. Razen Angliji bo Amerika nudila pomoč Grčiji in Kitajski. Na koncu govora je poudaril, da ima vsak narod, čeprav ima majhno državo, pravico na obstoj.

V Berlinu pa je

govoril nemški državni kancelar Hitler in naglasil, da boče nemška vojska dokončati, kar je začela lani.

Rekel je, da je bila Nemčiji vojna vsiljena od tistih, ki so si bili postavili za smoter, da oropajo nemški narod najosnovnejših življenjskih pravic. Toda volja novega vodstva Nemčije je neomajna. Nemški narod, je izjavjal Hitler, se je danes ves spremenil v eno samo veliko borbeno edinico. Nemška vojska je zdaj znatno okrepljena in bo dokončala, kar je začela l. 1940. Dalje je tudi rekel, da se je nemška oborožena sila zdaj dvignila na stopnjo najmočnejšega vojaškega orožja, kar ga pozna zgodovina.

»Politika« prinaša od svojega dopisnika iz Rima poročilo, v katerem pravi,

da sv. oče Pij XII. spet skuša preučiti možnosti, kako bi se obnovil mir.

Sv. oče je na lastno pobudo začel po svojih odposlancih poizvedovati, na kakšen odmev bi pri vojskujočih se državah naletel njegov morebitni poskus za ustavitev sovražnosti. V zvezi s tem je poklical na izredni sestanek 14 cerkvenih dostojanstvenikov, da bi slišal njihovo mnenje o načrtu, katerem naj bi se še enkrat preučile možnosti za novo mirovno pobudo. Izmed 14 dostojanstvenikov jih je devet izrazilo mnenje, da bi takšen poskus doživel neuspeh, ker sta vojskujoča se tabora v takšnem položaju, da bi noben izmed njiju ne sprejel miru. Sv. oče pa kljub temu ni opustil svojega načrta in dalje deluje za mir.

V angleški poslanski zbornici je angleški ministrski predsednik Churchill govoril o ameriški pomoči in med drugim dejal: Ameriški zakonski načrt o posojanju in prodaji vojnih potrebščin je postal zakon, ker se je predsednik Roosevelt nanj podpisal. Prepričan sem,

da poslanska zbornica v imenu angleškega naroda želi izraziti globoko zahvalo in vse spoštovanje Ameriki.

Najmočnejša demokratska država je s tem svojim zakonom izjavila, da bo dala svojo veliko industrijo in denarno pomoč za poraz narodnega socializma, da bi veliki in mali narodi mogli živeti varno in svobodno. V

imenu angleške vlade, te zbornice, vsega angleškega naroda in tudi vseh tistih narodov, ki ljubijo svobodo, izražam državam zahvalo za njihov sklep.

Predsednik Roosevelt je poslal predsedniku predstavniškega doma pismo, v katerem mu sporoča

razdelitev izdatkov iz kredita sedem milijard dolarjev (385 milijard dinarjev)

na podlagi načrta, ki ga je izdelal ravnatelj proračunskega oddelka. Po tem načrtu je za letala in letalski material namenjena vsota 2054 milijonov dolarjev. Vsota 629 milijonov dolarjev je namenjena za vojne ladje. Za razno vojaško opremo in material je določeno 260 milijonov dolarjev, za omogočenje in olajšanje izdelovanja obrambnega orožja ter za graditev, odkup in vzdrževanje vojaških zgradb 752 milijonov dolarjev. Za topništvo in topničarsko municijo je določena vsota 1343 milijonov dolarjev. Za nabavo kmetijskih, industrijskih in drugih izdelkov je namenjeno 135 milijonov dolarjev. Za nabavo tankov, oklopnih avtomobilov, kamionov in drugih motoriziranih prometnih sredstev pa 362 milijonov dolarjev. Vse te vojne potrebščine bodo po ameriškem zakonu o pomoči Angliji in demokratičnim državam tem na razpolago.

Že več dni se vrši

na albanskem bojišču italijanska protiofenziva.

Da bi se osvobodili pritiska grških čet okrog Tepelenija, italijanske čete, opremljene z najmodernejšim orožjem, neprestano napadajo grške položaje. Bitka se vodi s tako srditostjo, da pride do pogostih spopadov na nož. Izgube so na obeh straneh velike. Kljub odločnemu grškemu odporu italijanski napadi niso nič slabši, temveč vse močnejši. Po neki nepotrjeni vesti pa je Tepeleni vendar toliko ogrožen, da ga bodo Italijani le s težavo držali.

Pretekle dni so se začeli

na zapadu velenapadi nemških letal na Anglijo in angleških na Nemčijo.

Berlin je pred dnevi doživel svoj najhujši napad v tej vojni. Angleži so silno napadali industrijske kraje v Porurju, letališča in pristanišča zasedenih pokrajin vse od Norveške do Bresta v Franciji, Hamburg, Bremen, Emdem in nekatere druge kraje. Nemci pa so silovito bombardirali London, Bristol, Liverpool, Glasgow, Hull, Portsmouth, razne angleške luke in druge kraje. Posebno hudo je trpel Liverpool.

Iz Kaira javljajo, da so

angleške čete zavzele Berbero glavno mesto Angleške Somalije, ki je bila lani zasedena od Italijanov.

V Eritreji angleške čete še zmeraj močno napadajo italijanske postojanke v Kerenu. Napade Italijani odbijajo. V Libiji ni bilo posebnih dogodkov. V Italijanski Somaliji so uporni Abesinci zasedli nekaj krajev, med njimi Javello.

Na afriških bojiščih sodelujejo tudi belgijske čete, in sicer so pomagale v Abesiniji zavzeti kraj Azoz. Kakor javljajo vesti iz Kaira,

abesinski uporniki v sodelovanju z angleškimi imperialnimi četami neprestano počasi napredujejo,

in sicer na vseh odsekih. Abesinski četniki ogražajo Debra Markos, ki ga brani 20.000 Italijanov.

Iz Carigrada javljajo, da so

angleške čete že v Grčiji in jo bodo podprle, če bo napadena od Nemčije.

Moč angleške vojske v Grčiji ni bila objavljena, vendar pa se je iz zasebnega vira izvedelo, da šteje do 200.000 mož. Te čete bodo podprle Grke v obrambi njihove severne meje. Strateška obramba bo osredotočena severovzhodno od Soluna in severno od Demir Hisarja. Zadnja poročila pravijo, da še prihajajo v grške luke novi oddelki angleške vojske.

Dnevnik »Figaro« iz Stockholma piše: Kakšno je stališče Sovjetske Rusije do evrop-

skega in svetovnega položaja? Zelo malo nam je znano o tem, kar se dogaja v Rusiji, kar pa se dogaja, je odvisno od enega samega moža, katerega nikoli nihče ne vidi. Ako želimo vsaj nekaj izvedeti, potem moramo poznati naslednja dejstva:

Sovjeti, prav za prav Stalin, izvajajo predvsem rusko politiko.

Ne gre v prvi vrsti za neko komunistično politiko in šele potem rusko. Odslej se dela prava ruska, nacionalistična in imperialistična politika. Skrajna previdnost te politike. Rusija ne želi sodelovati v zdajšnjem sporu in pazi na vsako kretanje, ki bi jo mogla izpostaviti tej nevarnosti. Ako bi kdo Rusijo napadel, bi se branila. Toda kdo naj bi jo v današnjem času napadel? Da se izogne vsaki vojni nevarnosti, je sklenila sporazum z Nemčijo. Kljub želji, da ostane izven zdajšnje vojne, se Rusija zaveda, da predstavlja eno izmed glavnih podob na svetovni šahovnici. Njena ofenzivna sila ni še tako zelo velika, toda njena obrambna moč je neomejena. Rusija se zalaga za vojnimi potrebščinami in bo čez dve leti najmočnejše vojaško skladišče Evrope in Azije.

Nedvomno računajo Sovjeti tudi s posledicami dolge vojne in s splošnim izčrpanjem, toda v glavnem ne zato, da bi videli razširjenje komunistične oblasti, temveč zato, da na razvalinah Evrope vzpostavijo vsemogočno Rusijo.

Iz Čungkinga poročajo: Pred dnevi so

začeli Kitajci na več odsekih napadati in so marsikje potisnili Japonce nazaj.

Zlasti v pokrajini Hupehu so Kitajci dosegli lepe uspehe. Tu so bili Japonci na vsej črti vrženi nazaj. Med drugim so Kitajci vkorakali v mesto Tungčung. Zasedovanje Japoncev se nadaljuje. Japonci so utrpeli velike izgube na moštvi in letalih.

Turški list »Ulus« piše o položaju na Bližnjem vzhodu in pravi med drugim: Sovražnik nikoli ne spi in zaradi tega je treba biti stalno na straži. Čeprav Turčija kolikor mogoče varuje mir, vendar računa

z možnostjo, da bo morda nekoč pomladi lepa turška dežela postala prizorišče vojnega klanja.

Turčija spoštuje pravice drugih, a se prav tako zaveda tudi svojih lastnih pravic. Ako bo prišla ura preizkušnje, se bosta vojska in narod pokazala pripravljena.

Gospodarstvo

Tedenski tržni pregled

GOVED. Za kg žive teže so se trgovali: v Mariboru (na sejmu 11. t. m.): debeli voli po 9.50 do 11, poldebili voli po 9 do 9.50, plemenski voli po 9.50 do 11.50, biki za klanje po 7.50 do 9, debele klavne krave po 7.50 do 8.50, plemenske krave po 7 do 8, krave za klobasarje po 6 do 7, molzne krave po 8.50 do 10.50, breje krave po 7 do 8, mlada živina po 8 do 9.50, teleta po 8 do 11 din; v Kranju (na sejmu 10. t. m.): voli in telice I. po 12, II. po 11, III. po 9.50, krave I. po 10, II. po 9, III. po 7.50, teleta I. po 13, II. po 12 din.

SVINJE. Za kg žive teže so se trgovali: v Kranju (na sejmu 10. t. m.): špeharji po 19 do 20, pršutarji po 17 do 18, v Lendavi: pršutarji po 10 do 13 din.

KRMA. V Kranju: seno 175 do 200, slama 100; v Lendavi: seno 110 do 140, slama 70 din za 100 kg.

ZABELA. V Kranju 2 do 2.50, v Lendavi 1.50 do 1.60 din za kg.

VINO. Pri vinogradnikih se je dobilo v lendavskem okolišju navadno mešano vino do 8, finejše sortirano pa do 15 din za liter.

FIZOL. V Kranju 9 do 12, v Lendavi do 7 din za kg.

TRDA DRVA. V Kranju 180 do 188, v Lendavi 158 din za kubični meter.

JAJCA. V Kranju 1 do 1.25, v Lendavi 0.85 do 1 din za kos.

SIROVO MASLO. V Kranju 52 do 56, v Lendavi 40 do 45 din za kg.

MED. V Kranju 40 do 44 din za kg.

VOLNA. V Kranju: oprana jezerska volna 108 do 112 din za kg.

JABOLKA. V Kranju 8 do 12 din za kg. Prvovrstnega blaga ni več.

MOKA. V Kranju: pšenična 5.50 do 9, turščična 6, v Lendavi: pšenična do 9, turščična 3.50, ržena 5.50, ajdova 7 do 8 din za kg.

Sejmi

24. marca: Veliko Mraševo, Mirna peč;

25. marca: Metlika, Slivnica (kramarski sejem), Sv. Lenart v Slov. goricah;

26. marca: Dobova pri Brežicah, Teharje, Lukovica, Dole (za živino), Rakičan (za goved);

27. marca: Dolna Lendava;

28. marca: Nadlesk, Gorna Lendava;
29. marca: Stara Sveta gora, Mokronog.

Vrednost denarja

Na naših borzah smo dobili 17. t. m. v devizah (prve številke službeni tečaji, druge v oklepajih tečaji na svobodnem trgu):

1 angleški funt za 174.57 do 177.77 (za 215.90 do 219.10) din;

1 ameriški dolar za 44.25 do 44.85 (za 54.80 do 55.20) din;

1 švicarski frank za 10.29 do 10.39 (za 12.71 do 12.81) din.

Nemške klirinške marke so bile po 17.72 do 17.92 din. Vojna škoda se je trgovala v Zagrebu in Beogradu po 477.50 din.

Drobne vesti

= Povišanje blagovne tarife za 10 odstotkov. Te dni je bila v Beogradu seja celotnega tarifnega odbora, za katero je vladalo med gospodarstveniki veliko zanimanje, ker je šlo za predlog generalne direktcije državnih železnic, da se zaradi naraslih železniških izdatkov izvede ponovno povišanje železniške blagovne tarife za 10 odstotkov. Gospodarstveniki so se branili poviška, vendar je železniška uprava pristala le na to, da se od povišanja izvzamejo žito, krompir, živinska krma in drva. Za ostale predmete pa bo 1. aprila stopilo v veljavo 10odstotno povišanje tarife.

= Zveza Slovenije z morjem. Gradnja proge Vrbovsko — Črnomelj lepo napreduje. Zgrajeni so skoraj že vsi mostovi in preseka ni prehodi skozi bregove. Po železnici Vrbovsko — Črnomelj bo držala najkrajša pot iz Nemčije in Češkomoravske na naš Jadran. Nova železniška proga bo gotovo mnogo pripomogla k povzdigi našega tujkega prometa.

= Predlog za uvedbo davka na premoženje. Kakor poroča beograjski »Jugoslovenski kurir«, preučujejo na odločujočih mestih vprašanje spremembe našega davčnega načina, pri čemer ni izključeno, da bo uvedeno neke vrste obdavčenje po načelih dohodnine, kar naj bi zmanjšalo bremena onim, ki danes plačujejo sorazmerno velike davke. Finančno ministrstvo je v zadnjih letih prejelo iz gospodarstvenikov številne predloge o tem, kako naj se poravnajo izredni državni izdatki. Ti predlogi se nanašajo na najetje prisilnega posojila, delno na najetje prisilnega posojila in slično. Iz gospodarskih vrst pa je izšel tudi

mi je paolo na um, da bi se dalo parih kapelici čez travnike. Ta pot bi bila mnogo krajša, sem si misli. Vprašal sem gospodinjjo, kaj misli, pa mi je rekla, da čez travnike ni pot. Drži da sicer čez travnike kratka steza, ki se ob jarku neha. Menila je, da naj rajši grem po pravi poti čez leseni most. Če bi šel čez travnike, bi dobil, kakor je rekla, samo vedo v čevlje in bi zbolel kakor najemnik moje sobe pred menoj. Ta je potem zaradi boleznih odpotoval. Mimo grede rečeno je bil ta najemnik čuden patron. Bil je to neki odvetnik iz Berlina, Leon Bergmann se je pisal. Komisar je pri teh besedah ostro od strani pogledal Elizabeto. »Ali je vaš brat kdaj imenoval to ime?«

Baronica ga je začudeno pogledala. »Leon Bergmann? Ne, tega imena ni nikdar imenoval.«

»Ali smatrate za verjetno, da bi bil vaš rajni brat imel med svojimi berlinskimi znanci sovražnika? Ali vam je znan kak dogodek, ki bi upravičeval tako domnevo?«

»Prav gotovo ne,« je rekla mlada baronica. »Ulrik ni nikdar nikogar izzival ali mu škodoval. Razen tega sploh ni z nikomer občeval. Njegov edini prijatelj je bil zdravnik doktor Märtens, ki je bil njegov šolski tovariš.« Elizabeta je utihnila in nekaj trenutkov premisljevala. »Zakaj pa vam je ta gospod Bergmann padel na um?« je naposled vprašala.

»Kar tako. Morda zaradi tega, ker je pred menoj stanoval v zdajšnji moji sobici in ker je menda šel po travniški stezi h kapelici. Na tej poti ga najbrž ni srečal noben človek... Kratko malo, kljub gospodinjinim svarilom sem jo tudi jaz mahnil čez travnike.

Zuchhold:

Smrt ob potu

Kriminalni roman

»Ne, ne ve čisto zagotovo. Ni tako natančno pogledala pisma. Rekla je, da je bila lepa pisava. Zato je najprej menila, da je pisala pismo ženska. Vendar pa se ji je za žensko roko zdela pisava prekreпка.«

»Torej pisava kakšnega finega izobraženega gospoda,« je menil Butow. »Škoda, da pisma ne najdete. Seveda ga je nosil gospod baron s seboj in morilec mu ga je potem vzel. Sicer pa, gospodična baronica,« Butow je segel v notranji žep sukniča in privlekel iz njega neki predmet, »ali poznate to?«

Elizabeta se je ustrašila in je obledela do ustnic.

»Ulrikova listnica.« Skoraj zakričala je te besede in naglo odprla listnico, da bi na notranji strani poiskala uvezeni prvi črki Ulrikovega imena in priimka. Toda črk ni bilo več. Tisti košček je bil s silo iztrgan iz listnice.

»Ali veste za gotovo, da je ta listnica last vašega pokojnega brata?« je vprašal Butow, ki je njene kretanje ostro opazoval.

»Da, za gotovo vem.« Elizabeta je v razburjenju globoko dihala.

»Ali vidite tudi rjave madeže tu na strani gori in tu na kovini?«

Elizabeta je pogledala. Kakor bi bila okrvavljena roka prijela listnico. Ali pa je morda rja, saj je vse te dni deževalo?

»Ne, ni rja,« je rekel Butow, kakor bi bil na njenem čelubral njene misli. »Res je kri.«

»In včeraj ste to našli, gospod komisar? Tu v kapeli?«

»Ne, gospodična baronica. To sem našel šele danes. In pa tole...« iz žepa je privlekel navaden rjav gumb. »Kakor vidite, je nadaljeval, je to gumb z moške suknje. Bil je z naglim pirjemom odtrgan od oblačila. V luknjicah so še nitke...«

Elizabeta je držala gumb v roki in ga ogledovala. Zlasti je zbudil pri njej pozornost sukanec, s katerim je bil prihit gumb. »To je bel sukanec, gospod komisar, samo zgoraj pobarvan s črnilom.«

»Da, res je. To je lahko zelo važno, če je ta gumb z morilčeve sukne. No, jaz sem prepričan, da je to zločinčev gumb, saj je nedvomno, da ni s sukne vašega rajnega brata. Sicer pa sem si ogledal tudi suknič vašega brata, da bi ugotovil, ali se je vršila med njim in zločincem borba.«

Elizabeta ga je prekinila: »Ta gumb je tako preprost, da že zaradi tega ne more biti z Ulrikovega oblačila.«

Butow je odkimal. »Na jopičih in lovskih oblekah imajo tudi ljudje iz boljše družbe čisto navadne gumbce. Naj vam najprej povem, kje in kako sem to našel.« Vsedel se je na klop poleg Elizabete. »Vila 'Gozdni mir', kjer stanujem, spada med hiše za kopalščem.«

»Vem.«

»Iz okna moje sobe se vidi čez travnike hribček s kapelico. Ko sem davi stal ob oknu,

predlog, po katerem naj bi se zajamčilo poravnane izrednih državnih potreb z določenim odstotkom premoženja. Ti gospodarstveniki zastopajo mnenje, naj bi po vzorcu drugih držav, ki so uvedle posebni enkratni davek na premoženje, tudi mi uvedli podobni enkratni davek. Na ta način bi lahko država prišla do enkratnega znatnejšega dohodka, ki bi omogočil poravnane izdatkov za izredne potrebe države. Po tem predlogu naj bi se ta izredni davek plačal v državno blagajno v petih letih.

Cena pšenice pri nas in v Argentini. V zadnjem času so se pojavili predlogi, naj bi naša država uvozila pšenico iz Kanade in Argentine, češ da je zelo cenena. Po izvirnih podatkih je zdaj pšenica v Buenos Airesu po 110 dinarjev metrski stot ali za 240 din cenješa kakor pri nas, toda prevozniki stroški so zaradi visoke zavarovalnine tako veliki, da bi uvoz nikakor ne bil priporočljiv. Sami stroški bi znašali 350 dinarjev za metrski stot, torej toliko, kolikor velja pri nas pšenica. Uvožena pšenica bi bila torej za 110 dinarjev dražja.

Pred trgovskimi pogajanjimi s Sovjetsko Rusijo. V kratkem se bodo pričela trgovska pogajanja med našo državo in Sovjetsko Rusijo zaradi ureditve trgovskega prometa v prihodni sezoni.

150 vagonov krompirja bomo izvozili v Švico. Pristojne ustanove so odobrile izvoz 150 vagonov krompirja v Švico. Krompir bomo izvozile ustanove Prizad. Pogod in Prevod Švica nam bo za krompir dala razno industrijsko blago.

Novice

Predsednik vlade o našem delavstvu. Nedavno je priredil Jugoras prvi radijski koncert za delavce. Koncerta se je udeležil tudi predsednik vlade g. Dragiša Cvetković, ki je v svojem govoru dejal med drugim: »Jugoslovanski delavec je dal vse polno dokazov o svoji visoki narodni zavesti. Jugoslovanski delavec svojo domovino ljubi. Ponudil je svojo roko in zahteva pošteno pomirjenje z ono drugo stranjo, z onim drugim činiteljem našega gospodarstva, s kapitalom. Zaveda se svoje visoke dolžnosti, prav tako pa se zaveda tudi svojih pravic. Delavec ima pravico do boljšega življenja. Danes, ko so časi hudi,

ko se težko živi, ko delo poteka pod mnogo hujšimi okoliščinami kakor prej, morajo naša prizadevanja privedi do uresničenja najvažnejših smotrov delovnega ljudstva. Delavski smotri so jasno postavljeni. Obstoje v skladnem in prijateljskem sodelovanju obeh činiteljev, dela in kapitala, vse to pa v skupno korist našega gospodarstva. Delavstvo v svojih skromnih željah zasluži, da se njegova prizadevanja pravilno razumejo in da se brez velikih potresov podpro njegove upravičene zahteve.«

Banjanin pri dr. Kramerju. Glavnega tajnika Jugoslovenske nacionalne stranke dr. Alberta Kramerja sta obiskala te dni na Golniku prvi in drugi podpredsednik Jugoslovenske nacionalne stranke gg. Jovo Banjanin in dr. Grga Andjelinović. Prinesla sta mu pozdrave vodstva stranke in njenega predsednika g. Petra Živkovića in ga obvestila o skupnem delu opozicije, v kateri sodelujejo predstavniki vodstev Narodne radikalne stranke, Demokratske stranke, Jugoslovenske nacionalne stranke in Jugoslovenske socialne stranke.

Stoletnica Beograda kot prestolnice Srbije. Dne 8. maja bo minilo 100 let, odkar je knez Mihajlo s posebnim ukazom razglasil Beograd za prestolnico Srbije. Prej je bil Kragujevac srbska prestolnica. Stoletnico bo Beograd svečano praznoval.

Ameriški rojaki odobravajo odločno politiko Jugoslavije. Srbski in hrvatski listi pišejo, da prihajajo na naše državne voditelje številne brzojavke od Slovencev, Hrvatov in Srbov v Ameriki, ki jim izražajo svoj ponos, da so potomci take domovine, jim čestitajo k pametni in odločni politiki ter jih prosijo, naj vztrajajo na poti za ohranitev jugoslovenske svobode, neodvisnosti in časti.

Ob 20letnici smrti dr. Ivana Oražna. Razine sokolske edinice so imele zadnje dni spominke proslave ob 20letnici smrti prvega staroste Jugoslovenske sokolske zveze dr. Ivana Oražna. Že pred vojno je pokojni dr. Oražen deloval za zedinjenje predvojnih sokolskih zvez na slovenskem jugu. Žal je to namero preprečila svetovna vojna. Po svetovni vojni se je z vso vnemo lotil dela na zedinjenju sokolstva, kar se je tudi zgodilo in je bil soglasno izvoljen za prvega starosta Jugoslovenske sokolske zveze. Žal mu usoda ni naklonila, da bi učakal I. jugoslovanski vsesokolski zlet v Ljubljani, ker ga je 11. marca l. 1921. prehitela smrt. Vse jugoslovansko sokolstvo in narod sta žalovala za njim. Kot starosta nekdanje Slovenske sokol-

ske zveze je zelo dvignil sokolstvo in narodno zavest med Slovenci. Pod njegovim vodstvom so ponesli mednarodni tekmovalci ime slovenskega Sokola v tujino: v Luksemburg, Turin in Pariz. Neprecenljivih zaslug si je pridobil tudi kot zdravnik, ki je vedno rad pomagal siromakom. V balkanski vojni je šel kot zdravnik pomagat ranjenim srbskim junakom.

Proslava slovaškega državnega praznika. Ob drugi proslavi slovaškega državnega praznika v petek 14. t. m. je bila v Beogradu ob 10. svečana služba božja v cerkvi Kristusa Kralja v Krunski ulici.

Premog pod nadzorstvom cen. Iz Beograda poročajo, da so bili izdani ukrepi urada za nadzorovanje cen, po katerih bo spadal pod nadzorstvo cen tudi premog vseh vrst.

Sprememba zakona o pokojninskem zavarovanju nameščencev. Iz vrst zavarovancev Pokojninskega zavoda za nameščence pišejo: »V časopisju je bilo že lani decembra objavljeno, da so predsedniki vseh pokojninskih zavodov v državi na sestanku v Zagrebu razpravljali o načrtu za spremembo zakona o pokojninskem zavarovanju nameščencev in da je bilo izdelano tudi besedilo dopolnila k temu zakonu. Januarja letos je bilo spet objavljeno, da je to delo v vladi v glavnem končano in da bo uredba v kratkem pripravljena. Zavarovanci, katerih se zavarovalne spremembe tičejo, nestrno pričakujejo objave te uredbe. Že lani se je trdilo, da bo uredba januarja letos stopila v veljavo, pozneje pa se je navajalo, da se bo uveljavila šele s 1. aprilom. Da se zadeva ne zavleče v neskončnost pozivajo odločujoče činitelje, naj vendar pospešijo to vprašanje, ki je življenjskega pomena za zavarovance.«

Za zvišanje prejemkov državnim in javnim nameščencem in upokojencem. Posebni delovni odbor združenj državnih in samoupravnih uslužbencev in upokojencev v Ljubljani je poslal s podpisom 29 stanovskih združenj nameščencev in upokojencev, ki imajo svoje sedeže v Ljubljani, kraljevskemu namestništvu dopis. V tem dopisu je obrazložil slabo stanje državnega in javnega nameščentva in prosil za najvišjo zaslonbo v pravični borbi za doseglo človeškemu dostojanstvu primerne življenja.

Prepoved povišanja cen. Te dni je ministrski svet sprejel tri važne uredbe, in sicer o izvajanju nadzorovanja cen, o ureditvi notranjega prometa in o organizaciji ministrstva za oskrbo in prehrano. Druga uredba do-

Psa sem vzel s seboj. Ko sem prispel do jarka se je steza res nehala. Jarek sem z lahkoto preskočil. Videl sem, da drži jarek v loku proti svetišču. Zdjaci pa je začel pes razburjeno lajati in pognal se je v grmovje ob vodi. Stopil sem za njim in zagledal predmet pasjega razburjenja. V grmovju je ležala listnica v položaju, kakor bi jo bil kdo v naglici vrgel tjakaj. Nedaleč od nje je pes našel gumb. Iz tega sklepam, da je bil gumb last osebe, ki je odvrгла listnico, iz katere je bila pobrala vso vsebino in iztrgala iz nje delček, na katerem sta bili prvi črki lastnikovega imena. Iskal sem tudi ta delček listnice, a nisem ničesar več našel. Nato sem korakal vzdolž jarka dalje in prispel na konec gozda pod glavno potjo. V petih minutah sem bil na glavni poti, od koder ni bilo niti četrte ure do kapelice. Kdor gre z vrha čez travnike nazaj v mesto, si prihrani pol ure časa.«

»Vi ste torej prepričani, da je šel morilec čez travnike h kapeli? Ali vas je pri preiskavi morda pes privedel na to sled?«

»Ne, milostljiva gospodična, to tudi ni čudno, ko je tiste dni toliko deževalo.«

Elizabeta je molčala. Torej iz Braunsbada je menda prišel morilec njenega brata! Ozemlje tod okoli je moral dobro poznati. Toda ker Ulrik v mestu ni mogel imeti sovražnika se ni zdelo verjetno, da bi ga bil mogel kak človek iz Braunsbada povabiti h kapeli, da bi tam izsilil iz njega denar zaradi bogve kakšnega skrivnostnega dogodka.

»Prej ste rekli, gospod kodisar, da ne verjamete v izsiljevanje?«

»Ne, tej domnevi nasprotuje način, kako se je moral izvršiti zločin,« je naglo odgovoril

komisar Butow. »Pojdiva h kapeli, da vam na licu mesta vse obrazložim.«

Vstala sta in prišla na vrh. Pred njima na vrhu se je prikazal raven prostor. V sredi tega prostora je stala med drevjem lepa zgradba kapele. Sra sta okoli nje, da sta prišla na prednjo stran do glavnega vhoda. Na pragu stare cerkvice je sedel pes, ki je nemo migljaje z repom pozdravil svojega gospodarja.

»Le sedi in pazi!« je rekel Butow psu in ga prijazno pogladil po hrbtu. »Prosim, milostljiva gospodična.«

Zona je spreletela Elizabeto, ko je stopila na kraj, kjer je bil njen brat na tako grozen način umorjen. Toda z odločno voljo je premagala svojo slabost.

Njen pogled je preletel notranjost cerkvice in obstal na marmornatem kipu, ki ga je bil pred davnimi leti dal napraviti graščak v spomin na svojo ženo. Elizabeta je to umetnino že poznala, toda jo je morala znova občudovati. Če bi ta marmornata žena mogla govoriti, da bi izdala strašno skrivnost, ki se je odigrala spriču nje!

Elizabeta je pogledala tudi na tla. Ali se ni nekaj rdeče zableščalo kakor kri? Hitro je okrenila pogled v mračni kot za sarkofagom, kakor bi moral morilec še sedaj čepeti tam v temini.

Komisarjev glas jo je spet zbudil iz zamišljenosti.

»Seveda so že vsi sledovi zločina odstranjeni,« je začel. »Vaš brat je prav tako prišel v kapelo kakor midva. Napravil kake tri do štiri korake malo na desno. Prišel je do tod.« Butow se je postavil na označeni prostor. »Nato je neznanec streljal, a noben strel ga ni zadel. To se je moralo zgoditi v vsej nagli-

ci. Baron Schmeling je moral presenečen za trenutek obstati, toda ni planil na napadaica, temveč se je takoj obrnil k vratom. Kakor sem iz krvi na tleh mogel ugotoviti, je bil dva koraka od vrat zaboden z nožem, in sicer od leve strani naravnost v srce. Morilec mu je moral, kakor vse kaže zastaviti izhod. Vaš nesrečni brat se je takoj zgrudil na tla, ne da bi se bil branil. V smrtnem boju se je še prevrnil in umrl skoraj na istem mestu, na katerem je stal, ko so odjeknili strelji. Tu ga je našel mrtvega gozdni delavec.«

»Kje je po vašem mnenju stal morilec?«

Komisar je odmeril s prostora, kjer naj bi bil ležal umorjenec, sedem korakov po kapelici in malo desno od sarkofaga obstal ob glavi marmornate figure.

»Tukaj.«

Elizabeta je stopila k njemu. Komisar je pokazal na steno, kjer je bil omet na več mestih odkrušen. »To je od strelcev,« je rekel Butow tiho.

»Zelo visoko je streljal.«

»Da.«

»Ali mislite, da more kakšen možki tako nerodno streljati?«

»Mogoče je, če je razburjen in če se na orožje še ne spozna dobro. Revolver, ki sem ga našel, je nov izdelek. Prodajalci orožja te vrste revolverjev še ne poznajo in ne prodajajo. Šele ob božiču je to orožje neka berlinska tvrdka spravila v promet. S pomočjo te tvrdke bom morda že mogel ugotoviti, kje je bilo orožje kupljeno. Nedvomno pa je bil revolver prvič tu rabljen.«

»Storilec naj bi torej bil iz Berlina?« Elizabeti je pri tem nenadno padlo na um prej-

loča med drugim, da se do 1. avgusta letos ne sme povišati cena nobenemu blagu in tudi ne cena za prevoz potnikov ali blaga v notranjem prometu. Minister lahko za posamezne vrste blaga zdajšnje cene tudi zniža in določi najvišji kosmati zaslužek.

* 3000 Rusov je potovalo skozi našo državo. Te dni je potovala skozi našo državo skupina 3000 Rusov, državljanov Sovjetske Rusije, ki so se kot prostovoljci bojevali v španski državljanski vojni. Po zlomu republikanske vladavine so ti prostovoljci prešli v Francijo, kjer so bili internirani. Iz internacije so bili nedavno izpuščeni na posredovanje sovjetske vlade. Domov so se vrnili čez Švico, Jugoslavijo in Madžarsko.

* Nove poštno pristojbine od 1. aprila. Minister za pošte je predpisal nove poštno pristojbine, ki bodo začele veljati 1. aprila. Naj navedemo le tiste, ki so največ v rabi. Pristojbina za navadna pisma v krajevnem prometu do 20 gr teže bo znašala 1.50 din, za težja od 20 gr pa bo ista kakor za pisma v medkrajevnem prometu. V medkrajevnem prometu bo pristojbina za pisma težka 20 gr 2 din, nad 20 do 50 gr 3 din, za pisma nad 50 do 250 gr 4 din, za pisma nad 250 do 500 gr 6 din, za pisma nad 500 do 1000 gr 12 din, za pisma nad 1000 do 2000 gr 18 din. Za mednarodni promet je ostala pristojbina nespremenjena. Pristojbina za pisma, naslovljena na Bolgarijo bo enaka novi pristojbini za notranji medkrajevni promet. Pristojbina za odprte dopisnice je ostala nespremenjena, za zaprte pa se je spremenila in znaša v krajevnem prometu 1.50 din, v mednarodnem prometu pa 2 din. Če se mali paket odda na pošti, bo stala pristojbina zanj 7 din, če pa na stanovanju prejemnika, 10 din. Pristojbina za priporočene pošiljke: v notranjem prometu za krajevni in medkrajevni promet 5 din; v medkrajevnem prometu z Grčijo, Rumunijo, Turčijo in Bolgarijo 5 din, za vse ostale države pa 6 din.

* Trojčki. Nedavno je žena malega posestnika Toneta Prosenca v vasi Vrhu pri Subračah pod Kumom rodila tri krepke fantičke, medtem ko je lani povila dvojčke. V hrvatskih krajih so letos trojčki še pogostejši. Nedavno so se rodili trojčki v Hrvatskem Zagorju. Zdaj pa je dobilo svoje trojčke tudi Hrvatsko Podravje. V vasi Segovini, v občini Rasinji je povila mlada kmetica Ljuba Šajtovičeva tri sinčke. Novorojenčki in mati so krepki in zdravi.

* Kako je bil torpediran naš parnik »Orao« Te dni sta prispela v Split dva člana posadke našega parnika »Orao«, ki je bil lani 12. oktobra torpediran na poti iz Brazilije v Anglijo, kamor je vozil žito. Med Portugalsko in Gibraltarjem ga je omenjenega dne ustavila neznana podmornica in ga začela obstreljevati s topovi. Oddala je nanj okoli 300 streliv. Ubita sta bila dva člana posadke: neki zamorec iz Brazilije in neki Finec. Drugi so poskakali v morje odnosno v reševalne čolne. Mnogi so bili pri tem ranjeni. Kakor hitro je posadka zapustila parnik, se je podmornica približala in oddala nanj še 4 topovske strele. Naposled se je oddaljila in izstrelila proti parniku torpedo, ki ga je zadel v strojni oddelek. Čez štiri ure se je parnik potopil. Poveljeval mu je kapetan Jure Suzanić iz Kostrene v Hrvatskem Primorju in na njem je bilo 32 članov posadke, od teh 16 naših državljanov. Tako pripovedujeta oba člana posadke, ki sta se vrnila v domovino preko Nemčije.

* »Prva pomoč pri nezgodah in nenadnih obolenjih.« Prejeli smo knjižico pod gornjim naslovom. Spisal jo je ljubljanski mestni fizik dr. Mavricij Rus. Knjižica v poljudni besedi in s slikami opisuje, kako se je treba ravnati v primerih poškodb ali pri nenadnem obolenju telesa. Poučna knjižica, ki naj bi ne manjkala v nobeni družini, stane mehko vezana 30, trdo vezana pa 36 din.

* Knjiga o kmetem pesniku Juriju Vodovniku. Te dni je izšla izpod peresa dr. Franca Mišiča knjiga, ki objavlja najbolj znane pesmi našega ljudskega pesnika Jurija Vodovnika. Vodovnik, ki je živel v Slomškovi in Prešernovi dobi, je zapustil precej pesmi, ki jih še zdaj naši ljudje prepevajo po Štajerskem. Zlasti je še zmeraj priljubljena njegova pesem »O pohorskem kmetu vam hočem zapeti«. Vse, kar je o Vodovniku znanega, je zbrano v tej knjigi. Kogar knjiga zanima, naj jo naroči pri pisatelju dr. Fr. Mišiču v Mariboru, Smetanova ulica 34, dobi jo pa tudi v vseh večjih knjigarnah. Kljub precejšnjemu obsegu stane s poštnino le 22 din. Knjigo priporočamo.

* Smrtna nesreča na Kamniških planinah. V nedeljo zjutraj sta se odpeljala iz Ljubljane v Kamnik, odkoder sta krenila v planine, uradnik zavarovalnice »Dunav« Slavko Keršič in 21letni visokošolec Sergij Gaspari. Preplezala sta do tako zvanega Farjevega plazua, kjer je začelo Gaspariju nenadno spodsavati. Napravil je še nekaj korakov, prav

na robu plazua pa mu je znova spodsrsnilo. Mladi plezalec je izgubil ravnotežje in je tresčil v približno 40 m globok prepad, kjer je obležal mrtev. Njegov spremljevalec se je hitro vrnil po pomoč. O nesreči so bili obveščeni takoj tudi reševalci v Stranjah in je šla skupina kakih 12 reševalcev pod vodstvom Erjavška do Farjevega plazua. Reševalci so mrtvega mladeniča naložili na nosila in ga po nevarnih potih prenesli v dolino.

* Smrt mladega fanta. V Podkrajju pri Velenju sta živela na majhnem posestvu brata 27letni Franc in 25letni Anton Mihelec. Posestvo sta pridno obdelovala. Te dni pa se je Anton ustrelil. V njegovem žepu so našli poslovilno pismo, v katerem popisuje hude razmere in želi bratu srečno življenje na posestvu. Za pridnim mladeničem žaluje vsa soseska.

* Huda bolezen ga je pognala v smrt. Pred dnevi se je obesil v trboveljskem orožniškem zaporu mladi krojač Tomšič. Poizvedovanja so odkrila prave razloge, zakaj si je mladi mož vzel življenje. Tomšič ni šel v smrt zaradi sumničenj o kakem kaznivem dejanju, temveč zgolj radi neozdravljive smrti. Tomšič je bil cenjen kot izvrsten delavec. Pred dvema letoma pa se ga je lotila jetika. Iskal je leka pri zdravnikih, ki so mu dali prav malo upanja, da bi okreval. Mož pa je vidno hiral. Zaveš, da mu je zavrata bolezen izpodkopala vse življenjske načrte, je na Tomšiča vplivala porazno. Zato je siromak storil obupen korak.

* V duševni potrtosti si je končal življenje. Komaj 38letni avtomobilski prevoznik Alojz Knez iz Maribora je bil v vasi Trati pri Krškem na obisku pri svojem bratu. Vse njegovo obnašanje in govorjenje pa je izražalo veliko potrtost. Sorodniki, ki niti od daleč niso slutili, kakšen boj se razvija v njem, so z zaskrbljenostjo gledali njegov trpeči obraz. Ko sta nedavni večer stric in nečak šla v podstrešno izbo spat, je nečak stricu sezul čevlje. Nato pa ga je stric naprosil, naj skoči po vino. Mladi nečak Ludvik je takoj izpolnil željo in odšel k očetu po vino. Med tem pa, ko se je oče odpravil v klet, so začuli iz podstrešja strel. Hitro sta stekla oče in sin na podstrežje in našla strica mrtvega v krvi na postelji, poleg njega pa lovsko dvocevko. Strel mu je raznesel glavo. Nesrečnik je zapustil ženo in 9letno hčerko. V njegovi obleki s našli poslovilno pismo, v katerem navaja, da gre v smrt, ker je izgubil skoraj vse premoženje. Sorodnike prosi, naj poskrbijo za njegovo hčerko.

šnje komisarjevo vprašanje glede odvetnika Bergmanna. Toda katere opravke je imel ta z Ulrikom? Nemogoče!

»Da je Berlinčan, je prenel sklep,« je odvrnil komisar Butow. »Orožje pa je bilo kupljeno v Berlinu. To je zanesljivo ugotovljeno. Prav tako je jasno, da ne gre za izsiljevanje in ne za rop. Zločinec ga je oropal samo navidezno, da bi oblastva zavedel na napačno sled. Izsiljevalec bi bil poskusil dobiti od barona denar na mireni način in bi bil rabil orožje le, če bi se baron Schmeling branil izročiti denar ali pa bi ga skušal prijeti. O tem pa ni govora. Morilec je iz dalje streljal nanj. Prežal je nanj tu zadaj in je imel s seboj dvojno orožje. Hotel pač ni drugega kakor usmrtiti ga. Ker je bil pri tem nereden, ni bil navaden zločinec. Domnevam celo, da je bil iz vrst, s katerimi se je rajni baron družil. Pomislite samo na fini rokapis na pismu, ki ga je bila videla vaša sestrična. Prav tako je nemogoče, da bi bil imel preprost možki takšno bodalo, s katerim je bil moral biti izvršen zločin. Se manj je verjetno, da bi bil lastnik novega, dragega revolverja preprost možak. Še bolj se boste prepričali, da je bil zločinec plah in iz dobre družbe, če si ogledate okraske na sarkofagu.«

Elizabetin pogled je začudeno preletel kamnito podobo lepe ženske od obraza do las in še globlje. Toda zapazila ni ničesar.

»Ali ne vidite ničesar?«

»Prav ničesar.«

»Prosim, stopite čisto blizu! Niste še ničesar opazili?«

»Ne.«

»No, vidite, gospodična baronica, da imam prav.« Komisarjev glas je zvenel zdaj skoraj zmagovalno. »Res se nič ne vidi. Morda sve-

tloba skozi barvana okna je temu kriva. Včeraj pozno popoldne sem bil prvič tu. Svetloba je morala biti nekako drugačna, da sem našel... Zdaj ste čisto zraven, sežite z roko tja v kot...«

Silno začudena je Elizabeta privlekla bel robec na svetlo.

»Položil sem ga prejle spet tjakaj, kjer sem ga včeraj našel,« je rekel komisar Butow, »da bi ugotovil, ali je bil že dalje časa tam. Če bi ga takoj videli, bi bil moral smatrati, da je bil šele po umoru položen tjakaj. Zdaj sem seveda prepričan, da ga je morilec v razburjenju porinil tja, ne da bi bil vedel, kaj je počel. Čudno je le, da ga moj pes ni izvohal, medtem ko je bil našel neko sled s prostora, kjer je bil izvršen zločin, proti stranskemu izhodu na desni strani.«

Elizabeta je samo slišala komisarjeve besede, ni pa pazila nanje, tako zelo so bile njene misli zaposlene z najdbo.

Robec! Razgrnila ga je. Bil je velik, skoraj prevelik za damo, vendarle iz finejše tkanine, kakor jih navadno nosijo možki. Na enem iz oglov je opazila uvezen L. Samo mlada dekleta imajo na robcih uvezone prve črke iz svojih krstnih imen.

Lota, Lenka, Liza? Ali je bila med Ulrikovimi »nankami« katera s takim krstnim imenom? Ta naj bi torej bila morilka? Iz maščevanja ali zakaj? Ali je mogoče Ulrik skrival pred njo kakšno skrivnost? Na um ji je padel kupček pisem, ki jih je bila našla v Ulrikovi pisalni mizi. Zdaj jih mora brati kljub bratovi želji, naj se pisma neprebrana sežgo. Brala jih bo sama, ne bo jih pokazala komisarju.

Komisar jo je molče opazoval. Videl je, kako nemirno je dihala, kako je razmišljala.

»Ali poznate ta robec?« jo je naposled vprašal.

»Ne, gospod komisar, je pa damski robec.«
»Zelo dvomim. Lahko si namreč predstavljam, da ima na razkošje navajeni mož takšne robce.«

»Že spet mislite na čisto določeno osebo, gospod komisar, je odvrnila Elizabeta.«
»Menda ste že prepričani, da...«

Naglo ji je segel v besedo: »Prepričan nisem o ničemer, milostljiva gospodična. Samo upam, da se boste pri črki L na robcu spomnili kake osebe, četudi kakšne dame, ki bi mogla biti zapletena v to zadevo.«

Elizabeta je odkimala. »Ze ves čas zaman preiščujem, kdo bi to mogel biti.«

»Vaš gospod brat je vendar moral imeti odnošaje, kakor se mi zdi, celo v zadnjem času. Ali je bil po božiču kaj večkrat v Berlinu?«

»Ne. Po očetovini pogrebu se je samo še enkrat peljal tja za dva, tri dni, da je uredil svoje zadeve. Pa tudi iz prejšnjega njegovega življenja ne vem ničesar posebnega.«
Ko je Elizabeta govorila te besede, je začel zunaj lajati pes.

»Nekdo naju moti, gospodična Schmelingova. Šel bom skozi stranska vrata ven, da me nihče ne bo videl. Robec mi dajte, da ga bom vzel s seboj. Ali boste ostali še v Zehleunu?«

»Ne, odpeljem se v Berlin in bom tam študirala.«

»Dobro, potem vas prosim, da me tam obiščete, če se boste glede na najden robec spomnili kakšnega imena. Ali niste morda odkrili kaj posebnega v bratovih pismih?«

(Dalje)

* **Obsodba zaradi krivde smrtne nesreče.** Pred okrožnim sodiščem v Mariboru je bila razpravljena zaradi smrtne prometne nesreče. Zagovarjal se je 27letni šofer Ivan Čurič iz Žižkov, ki je 2. septembra lani do smrti povozil mlado Veroniko Kosovo. Prav za prav pa je bila glavna povzročiteljica tega žalostnega dogodka metla. Omenjenega dne se je peljala s kolesom Veronika Kosova iz Moškanjcev po cesti skozi Vičance proti domu. Na kolesu je držala pred seboj metlo, ki jo je nosila iz trgovine. Ko se je tako peljala, je na mostu v Vičancih zadela metla v mostno ograjo, kar je povzročilo, da je Veronika izgubila ravnotežje ter se je lovila s kolesom sem in tja po cesti, da bi ne bila padla. Pri tem pa je prezrla, da ji drvi nasproti s hlodi natovrjen tovorni avto, katerega je šofiral Ivan Čurič, ki je vozil hlode iz Rucmanec na postajo v Moškanjcih. Tudi Čurič ni pazil dovolj, pa je udaril prav na mostu z avtom v kolesarko ter jo podrl na tla tako nesrečno, da so ji kolesa šla čez trebuh in je obležala pri priči mrtva. Čurič je bil zaradi neprevidne vožnje obsojen na pet mesecev nepogojnega zapora.

* **V sodnikovo stanovanje so vlomili.** Nedavno noč so vlomili neznan tatovi v stanovanje litjskega sodnika g. dr. Ivana Umnika, stanujočega v Gradcu pri Litiji. Ponočnim gostom je dišala le moška obleka. Vso žensko obleko in čevlje, ki so jih tudi odnesli s seboj, so našli nasledno jutro v nedograjeni hiši občinskega tajnika g. Franca Zapuška v novi stanovanjski koloniji v Gradcu. Orožniki so že aretirali nekega sumljivega mladeniča.

* **Slaboumen obtoženec, ki se je izdajal za cesarja Franca Jožefa.** Mnogo smeha je bilo te dni na okrožnem sodišču v Celju med razpravo pred tričlanskim senatom proti 56-letnemu, v Žusem pristojnemu Josipu Plausteinerju, delavcu brez stalnega bivališča. Plausteiner je bil obtožen, da je lani oktobra v Zalcu ukradel Antonu Leskovšku obleko in nekaj perila, pečarju Josipu Matjažu pa plašč. Plausteiner, ki je bil že več let v umobolnici, je izjavil sodnikom, da je cesar Franc Jožef in da se je kot princ rodil v Beogradu. Povedal je tudi sodnikom, da bi morali stati pred njim »haptaht«, ker je on cesar. Glede tatvine je izjavil, da ne ve ali jo je izvršil ali ne. Sodišče je prišlo do prepričanja, da Plausteiner ni pri pameti in ga je oprostilo. Odvedli ga bodo v njegovo domovinsko občino.

* **Nad 800 strani obsegajo knjige,** ki jih dobe čitatelji »Domovine« s poštnino vred za 48 din. Knjig je šest in so sledeče: Kaš Igo: Dalmatinske povesti; Stare Josip: Lisjakova hči; Čehov Ant. P. Sosedije; Dolenc dr. Hinko: Izbrani spisi; Milčinski Fr.: Drobiž; Feigel Damir: Tik za fronto. Vse navedene knjige so zelo kratkočasne in vam nakup istih najtopleje priporočamo. Naroča se v knjigarni Tiskovne zadruga v Ljubljani, Šelenburgova ulica 3.

* **»Prva pomoč ponesrečenim živalim«** je naslov knjigi, ki mora biti v vsaki kmečki hiši. V tej knjigi imate natančno popisano, kako se pomaga ponesrečenim živalim. Knjiga stane s poštnino vred samo 26 din in se naroča v knjigarni Tiskovne zadruga v Ljubljani, Šelenburgova 3.

* **Sprejem mladeničev v inženjersko podoficirsko šolo v Šabcu,** konjeniško v Zemunu, artilerijsko v Čupriji in avtomobilsko podoficirsko šolo v Beogradu v starosti od 18 do 21. let. Rok za prijavo je kratek. Vsa zadevna pojasnila dobite ustno ali pismeno v Koncesionirani pisarni Pera Franca, kapetana v p. Ljubljana, Maistrova 14. Za pismen odgovor priložite znamke ali kolek za 10 din.

* **Sprejem mladeničev v inženjersko podoficirsko šolo v starosti od 18 do 21 let in vojaško podkovsko v starosti od 17 do 21 let.** Rok za prijavo je do 15. marca letos. Vsa zadevna pojasnila dobite ustno ali pismeno v koncesionirani pisarni Franca Pera, kapetana v p. Ljubljana, Maistrova 14. Za pismeni odgovor priložite kolek ali znamko za 10 dinarjev.

Popotnikova torba

Smrt najstarejšega Vranšana

Vransko, marca.

Pred nekaj dnevi smo spremljali na zadnji poti najstarejšega Vranšana g. Alojza Schildenfelda, ki je nosil plemiški naslov viteza. S pokojnikom je legel v grob mož stare korenine. K njemu so se zatekali ljudje po nasvete iz daljne in bližne okolice. Marsikoga je s pametnim nasvetom obvaroval škode.

Ranjki se je rodil l. 1856. na Vranskem. Po končanih študijah je stopil v službo pri

sodišču na Vranskem, od koder je bil potem premeščen k okrajnemu sodišču v Pliberku, od tam pa k sodišču v Šoštanju. Ko so mu medtem pomrli starši, je zapustil sodno službo in prevzel na Vranskem obširno Schildenfeldovo posestvo. Pokojnik je bil ves čas član tukajšnjih društev, dolgo let član občinske uprave, ves čas pa v upravnem odboru tukajšnje prestolnice. Kljub visoki starosti se je udeležil vsakega lova z vso mladeniško živahnostjo.

Udeležba pri pogrebu je pokazala, kako zelo je bil pokojnik priljubljen. Ob rodbinski grobnici, kamor so položili zemske ostanke pokojnika k večnemu počitku, se je poslovil od njega z ganljivimi besedami posestnik in gostilničar g. Karel Košenina, pevski zbor pa mu je zapel žalostinke. Bodi mu lahka domača zemlja. Njegovim svojcem izrekamo iskreno sožalje.

Slabo stanje cest ob Sotli

Polje ob Sotli, marca.

Občinske ceste so v tukajšnji občini v obupnem stanju. Kolovozi in pešpoti prav tako. Mislim, da ni mnogo slovenskih vasi, ki bi imele v središču občine trenutno toliko blata na cestah.

Mnogo vzrokov je, da je temu tako. Glavni vzrok pa je, da gramoza v bližini ni, odnosno ga moramo dovažati od precej oddaljenega Sv. Petra pod Sv. gorami. Voznica je draga, tako ta je preteklo jesen kubični meter gramoza, postavljen na tukajšnjo občinsko cesto, stal 85 din.

Občina se trudi, da bi izboljšala poti, toda denarja ni. Za naše občinsko gospodarstvo je mnogo, ako porabi na leto za popravila cest in kolovozov 6000 din. Ta znesek pa je kapljica v morje.

V občini ni večjih trgovin, je le nekaj gostiln, ki samo životarijo, in industrije, ni večjih kmetij, zato tudi davčne podlage ni.

Vendar pa bi bilo nujno potrebno ceste popraviti. Ako res ne gre drugače, bo treba poizkusiti s kulukom. Kuluk pa je prisilno delo, kakršno se navadno malomarno izvrši. Da bi bilo delo napravljeno kolikor mogoče najbolje, bi morali imeti ljudje več smisla za skupnost. Ljudje bi morali razumeti, da delo za skupnost koristi tudi vsakemu posamezniku, potem pa kuluk ne bi bil sprejet kakor nekaj nepotrebne, kar je zrastle v glavah občinskih odbornikov. Ne za-

K MIRKO BRODNIK:

NOVIM ZARJAM

2

ROMAN IZ SEDANJH DNI

»Kmalu bova še bliže,« ji je rekel in jo poljubil.

Ceprav je bila še skoraj zima, vendar se mu je zdelo, da je vse okoli njega neizmerno soparno.

Kar dušilo ga je.

Zdajci se mu je zazdelo, kakor bi bile ulice nekako zaživele. Kaj naj to pomeni? Najbrž so prišli novi vojaki, ki jih bodo jutri odpeljali na fronto. Ali pa? ...

Druga misel se ga je polotila. Če ni letalski napad?

In hkrati so že zapele z vseh strani sirene, ki so naznanjale, da se bližajo sovražna letala.

»Zlata, hitro do prvega zavetišča! Pojdi za mano! Za roko se me drži, da te ne izgubim!«

V temi sta se spotikala. Zlata toliko da ni padla.

Medla luč na vratih visoke hiše je kazala, da je v tem poslopju zavetišče pred napadi. Janez je planil tja. Od daleč se je že slišalo pošastno brnjenje smrt prinašajočih letal in prvi topovski streli so rezko pretrgali nočno tišino.

Zdaj je šlo za res!

Ko sta stala Janez in Zlata vsa upehana v tesni kleti, ki je bila polna dušljivega, zahtolega zraka, si je Janez otožno mislil: »No, lepo so sprejeli mojo nevesto!«

Dosti ljudi je bilo že tam. Bili so prebivalci najbližjih hiš in tisti ljudje, ki jih je alarm zajel na cesti kakor Janeza in Zlato. Zdaj so bili še vsi zmedeni. Tisti, ki so prišli iz hiš, so privlekli s seboj še odeje, da bi kar v zaklonišču spali, če bi se alarm predolg zavlekel. Nekaj otrok, ki so jih prebudili iz sanj, je jokalo, in matere so se trudile, da bi jih potolažile. Nekateri ljudje so bili le za silo oblečeni. Kakor brez glave so prihitali sem v strahu za svoje življenje.

Janez in Zlata sta se hitro znašla. Sedla sta na klop ob vlažni steni. Zlata je bila še nekoliko prestrašena, pa jo je že mineval strah in z otožnim nasmeškom je gledala Janeza, ki se je oziral, da bi v soju petrolejke odkril primernejši prostor. Ko je videl, da to ne bo mogoče, se je obrnil k njej in ji rekel:

»Upam, da bo kmalu končano, ali pa da pojde celo vihar preko nas. Saj se sliši, kako streljajo zunaj.«

Res se je skozi zidove slišalo odmevanje topov, ki so branili letalom prihod nad mesto. To je bil tudi edini glas, ki je prihajal v globino kleti, se nekaj zapoznelih meščanov je prišlo, pa niso več dobili prostora, kjer bi sedli, in so se morali zadovoljiti s tem, da so stali pri vratih.

Ker ni bilo razen grmenja ničesar, je hotelo nekaj ljudi oditi iz zaklonišča, da vidijo,

kako se položaj razvija, toda reditelj jih ni pustil. Vedel je, da letala navadno nekajkrat prelete mesto in da ga šele potem začno obmetavati z bombami, ko se dobro spoznajo nad njim.

V kotu je začela neka ženska vresčati, kje je njen mož. V prvem trenutku, ko je kakor brez glave prihitala sem, niti opazila ni, da ni prišel z njo. Šele zdaj ga je pogrešila in ga hotela za vsako ceno poiskati. Komaj so jo potolažili, češ da je najbrž v zaklonišču, ki je na drugi strani ceste in da pojde nekdo pogledat tja.

»Janez, ali se to dostikrat pripeti?« je vprašala Zlata.

»Ne, doslej smo morali šele trikrat iti v kleti in napad je bil samo eden.«

»Hud?«

»Ne«, je Janez hitro odvrnil. Ni je hotel plašiti.

Ljudje okoli njiju so videli, da imajo tujca med seboj in so ju jeli izpraševati, odkod sta. Janez je moral razlagati, odkod je doma, in povedal je, da je njegova zaročenka šele nočoj prišla in da je morala že prvi dan doživeti alarm.

»Najbrž ga bo še dostikrat, če bo ostala tu«, je dejal neki delavec in pljunil na tla. »Zakaj pa ste jo v teh časih poklicali sem?«

Janez mu ni odgovoril. Ze sam si je bil dostikrat zastavil to vprašanje.

Od daleč se je začul močnejši pok.

»Bombe!« je vzkliknil nekdo iz kota, in vsi so stisnili, kakor bi pričakovali, da bodo zdaj, zdaj začele padati tudi na nje.

»Spet bodo podirali tovarne«, je rekel dedavec, ki se je že prej oglašil. »Kako bomo pa delali, če nam vse razbijejo?«

našajmo se na pomoč banovine in države, zakaj banovina in država imata mnogo nujnejših obveznosti, katere terjajo veliko izdatkov. V nas samih je moč. Ako je kaj dobre volje v nas, bo delo začeto in tudi izvršeno. Kakor kaže, se do zadnjih let nismo v zadostni meri zavedali, da je prav vsak človek v državi važen člen verige, katero spietamo vsi Jugoslovenci. Vsak izmed nas mora prispevati za blagor občine kot najmanjše upravne celote, saj s tem prispeva tudi zase.

V naši obsoteljski dolini pogrešamo kmetijskih nadaljevalnih šol, kjer bi se naši sinovi v zimskih večerih izobraževali, da bi čim bolj pripravljani za kmečki poklic nastopili dediščino svojih očetov.

Za šestnajst otrok marljivo skrbita

Pameče, marca.

Pri Rihtarcu pravijo v Pamečah pri Slovenjem Gradcu po domače hiši, kjer prebivata zakonca Jakob in Pavla Ferkova. Jakob, ki je bil koroški borec, je skrben gospodar in zgleden družinski oče. Nedavno je Ferkova družina pridobila nov prirastek. Gospodinja Pavla je dala življenje dvanajstemu sinu, ki je bil krščen za Jožefa. Gospodinja Pavla je rodila tudi šest hčera, izmed katerih sta žal dve umrli.

Ker dobra roditelja pridno skrbita za vseh 16 otrok, jima je Bog za obilni blagoslov naklonil čvrsto zdravje. Njuni sinovi so krepki. Eden izmed njih že služi vojaški rok, dva pa čakata na vpoklic.

Čeprav v hiši ni obilja doma, sta mož in žena vesela svoje številne družine. Sta pa tudi lahko ponosna, ker sta otroke dobro vzgojila v poštene člane človeške družbe. Čast taki rodbini, še posebno pa zgledni materi, ki pač zasluži tudi z višjega mesta priznanje in podporo.

VSAKDANJE LAŽI

Brivec: Takoj pride te na vrsto.

Natakar: Takoj vam prinesem pečenko.

Dobra prijateljica: Vaš novi klobuk vam nebeško pristojta.

Zobozdravnik: Zob vam izderem brez bolečin.

Zet tašči: Veseli me, da vas vidim.

Čevljar: Vaši čevlji bodo še novej gotovi.

Prodajalec: Jaz sam nosim takšno perilo.

»O nič se ne bojte!« se je zasmel drugi, pa je preveč od srca. »Bodo že postavili druge. Za take reči se zmeraj najde denar.«

Potem je bilo pogovorov hitro konec. Spet se je začel nov pok, to pot že dosti bliže, in zemlja se je narahlo stresla.

»Resno mislijo!« je vzkliknil nekdo, pa ni dobil odgovora.

Tesnoba se je polotila vseh. Otroci, ki so prej vekali, so utihnili, kakor bi se zavedali kaj prihaja. Samo žena v kotu je jadikovala za svojim izgubljenim možem.

»Moj je na fronti«, je rekla neka druga, pa zaradi tega ne jokam!«

Novo detonacije so se slišale druga za drugo in zdelo se je, da so čedalje bliže. Zemlja se je skoraj neprestano tresla in luč je plapolala.

Potem je spet nekdo začel razbijati po vratih zaklonišča.

»Odprite!«

Hitro so mu odprli. Mlad možki je planil v gnečo.

»Kaj je?« so ga vprašali vsi na mah.

»Hudičevo hudo. In koliko jih je! Na tovarne mečejo in na hiše. Boga zahvalite, da ste na varnem.«

»Odkod prihajate?«

»Iz parka. Mislil sem se skriti kar tam. Bomba je padla. Šest jih je razstrgalo. Komaj sem ušel«, je kar bruhal iz sebe. »Uf, upehan sem. In koliko jih je, koliko!«

Zmeden se je oziral okoli sebe. Na klopek so se stisnili, da so še zanj dobili prostora. Ko je sedel, je skrli glavo v dlaneh in zaječal.

Vsi so ga molče opazovali. Pozabili so na nove udarce, ki so jih čuli čedalje pogosteje, pozabili so na bobnenje, ki je postajalo čedalje hujše.

Iz Prekmurja Ženski vestnik

Izsledena skupina tihotapcev saharina

Cankova, v marcu.

V Prekmurju drzni tihotapci niso doma v obmejnih vaseh, ampak bolj zadaj. Poročali smo svoječasno, da je bilo kar iz Lipe ustremljenih pri tihotapskem poslu že sedem mladih fantov, kar pa drugih še ni izučilo. Še zmeraj cvete v tem okolišu tihotapska strast. Najrajši tihotapijo saharin.

Nedavno so imeli tihotapci iz srede Prekmurja nenavadno smolo. V Pertočo so poklicali neki murskosoboški avto in naložili nanj 150 kg saharina v petih zabojih. Naročili so šoferju, naj jih s tovorom prepelje v neko drugo vas, najbrž z namenom, da bi se pripeljali v Mursko Sobotu z druge strani, kar bi bilo manj sumljivo. V vasi pa so imeli smolo, da se je avto pokvaril in ustavil pred hišo, v kateri je oddelk finančne kontrole. Vseh pet tihotapcev je zbežalo, šoferja pa so z avtomobilom pustili kar samega sredi vasi. Takoj je pristopil k njemu neki vaški obrtnik in ga povabil, naj zapelje avto kar na njegovo dvorišče, da ga ne dobe finančni stražniki v roke. Vseh pet zabojev sta moža skrila v drvarnico.

Ko je šofer popravil avto, je podjetni vaški obrtnik izročil šoferju samo tri zaboje, češ da jih izroči samo za odškodnino 2000 din. Šofer se je odpeljal in med potjo nekje naložil tihotapce na avto. Nekje sredi Prekmurja je šofer saharin odložil. Tihotapci so potem zbrali 2000 din in odkupili oba zavoja, ki sta prav tako romala v središče Prekmurja. Oblastva pa so tihotapce izsledila. Zdaj bodo vsi občutno kaznovani.

50letnico je praznoval vodja murskosoboške kurilnice g. Jože Skuk. G. Skuk spada med najmarljivejše murskosoboške nacionalne in sokolske delavce. Poleg vestnega poklicnega dela že dokaj časa z vnešo opravlja gosposkarske posle murskosoboškega Sokola. Za svoje nacionalno delo je bil odlikovan s kolajno za državljanske zasluge. Še na mnoga leta!

Zlata je nekaj zatezalo grlo. Ko je prihajala sem, je mislila, da bo vse dobro, samo da bo dobila Janeza, zdaj pa iznenada tak pekel!

Tako počasi so tekle minute. Nekateri, ki so bili bolj trdnih živcev, so poskusili zadremati, pa se je to le malokomu posrečilo. Zlata se je pritisnila k Janezu.

»Daj, zaspil!« jo je silil.

»Ko bi mogla!« mu je rekla z drgetajočim glasom. »In hladno mi je.«

»Da, res si slabo oblečena.« Zavil jo je v svoj plašč in jo stisnil k sebi. Počasi jo je le premagala zaspanost in zaslišal je njeno enakomerno dihanje, ki je postajalo čedalje počasnejše. Zdaj se je tudi on bolj pomiril, ko je videl, da se ona ne boji več.

Ljudje, ki so čepeli v zavetišču, sami niso opazili, kdaj so bombe nehale padati. Šele počasi so se zavedli, da ne slišijo več pokanja in da tudi topovi ne odmevajo več tako pogosto kakor prej.

Čuvaj je moral zdaj zaradi večnega mole-dovanja oditi v sosedno zavetišče pogledat, kaj je z možem ženske, ki je prej vreščala. Vrnil se je z novico, da mu ni prav nič hudega.

»Precej požarov je«, je povedal. »Drugega nisem videl. Letala so menda odšla, pa bog ve, ali se ne bodo še vrnila.« Ko so hoteli nekateri oditi, jih je zadržal: »Počakati moramo, da nam dajo sirene znak.«

Še pol ure so čakali, da se je zaslislalo tuljenje, ki jim je dovoljevalo odhod iz zatohlih klet. Potem so se vsuli na cesto kakor roj čebel.

Janez in Zlata sta bila med zadnjimi, ki sta zapustila zavetišče. Zlata se je ob tuljenju siren sama prebudila in pogledala Ja-

Prijaznost je učinkovitejša od lepote

Mladi ženski ni treba obupati, če ni lepota. Vse to se da nadomestiti s skrbno nego telesa in še bolj z ljubkim in prijaznim obnašanjem.

Koliko lepotic je, ki zavoljo svoje domisljivosti prav odbijajo ljudi od sebe. Prav redek je možki, ki bi rajši imel ošabno lepoticco od prijazne ženske. Taka ošabna lepota tudi kmalu mine, ker se taki lepoticci kmalu začrtajo v obraz poteze, ki pričajo o njeni brezsrčnosti, sitnosti in trmi.

Zdravo dekle mora gledati, da ne zapravi zdravja. Svežost je mikavnejša od vsake pozornost vzbujajoče lepote, kateri pa vse drugo manjka. Nič ne de, če ženska malo uporablja lepoticila, katera niso zdravju škodljiva. Poleg tega se ograbli jeze, trme, sitnarjenja in tudi jokanja. Če boš obvladala svojo voljo in boš zmerom prijazna, boš imela v življenju večje uspehe kakor najpopolnejša lepota.

Važno je tudi, da skušaš biti nesoroti svoji okolici zmerom ustrezljiva. Ne kleneš preveč in ne kaži zavisti. Čim več dobrih lastnosti imaš, tem prijetnejši postaja tvoj obraz. Kolikokrat se zrodi, da imajo prav takšne prijazne in ljubke ženske več častilcev kakor najlepše lepoticce, ki se jih možki porostjo bolje in si ne iščejo radi življenjskih družic med njimi.

Za kuhinjo

Sladki polentni žličniki. Turščice še ne manjka, zato lahko še zmeraj kupiš turščično moko in turščični zdrob brez izkaznice za moko ali kruh. Prav okusna jed so žličniki iz turščičnega zdroba. Skuhaj iz turščičnega zdroba polento, ki naj se kuha tri četrt ure. Rabi zaradi daljšega kuhanja malo več vrele vode in med kuhanjem neprestano mešaj, da se ne prismoji. Nato razbela primerno količino svinjske masti in sirovega masla (vsakega pol) ter zajemaj z žlico polento, pomakaj v vroči zabeli in devaj na vroč krožnik. Polentne žličnike potresi naposled z drobtinami in sladkorjem.

Kako pečejo dober turščični kruh v nekih štajerskih vaseh. Da ostane turščični kruh

neza. »Zdaj je konec, kaj?« mu je rekla in njen glas je bil nekoliko véselejši.

»Upajmo, da bo poslej mir. Hodnikovi so najbrž v skrbeh. Kar pojdiva, da ne bodo čakali!«

Na cesti je bilo vse živo. Avtomobili so švigali sem in tja. Vozili so ranjence, ki jih je napad zajel. Ljudje niso mislili, da bo tako hudo in zato marsikdo ni poslušal ukazov in ni šel v zaklonišče.

Janez je mimo grede ujel pogovor dveh vojakov protiletalske obrambe, ki sta se menila, kako je blizu tovarn zadela bomba neko hišo in predrla vsa nadstropja. V zaklonišču, ki je bilo v kleti, ni ostal nihče živ.

Stisnil je zobe in ni hotel Zlata povedati, kaj je čul.

Dokler sta hodila med ulicami, sta videli le majhne odseve ognja. Ko sta prišla na širok trg, pa sta opazila, da je skoraj pol neba krvavordečega.

Od vseh strani so hiteli gasilci, da omeje škodo, ki jo je povzročil napad. Ura je bila že skoraj polnoči, toda skoraj vse mesto je bilo na cestah. Povsod se je videlo, da je bil ta napad hujši kakor tisti, ki je pred nekaj tedni podrli del tovarne. Vojaki so delali red in naganjali civiliste domov.

Janez je hotel ogledati škodo, pa se je potem premislil. Verjetno bi ga bil v tem primeru prisilili, da bi moral pomagati pri gašenju, bil pa je tako utrujen, da mu ni bilo do dela. In razen tega je moral biti ob sedmih zjutraj v tovarni. Spremil je Zlato do hiše, kjer so stanovali Hodnikovi. V sosedni ulici je padla bomba in zračni pritisk je povsod naokoli razbil stekla v oknih. Hodnikova žena je čakala pri oknu. Ko je zagledala Janeza, je v strahu rekla: »Kje sta pa hodila?

dalje časa svež, ga je treba speči takole: V loncu, ki drži tri litre, zavri vodo, osoli jo s tremi pestmi soli in stresi vanjo turšičnega zdroba. Kuhaj tako dolgo, da nastane redek močnik. Nato močnik odstavi, v posebno skledo pa presej tri kilograme enotne moke. V jamico sredi te moke deni kvas in malo tople vode. Ko začne kvas vzhajati in je turšični močnik že toliko hladen, da ni nevarnosti za zaparjenje kvasa, zamešaj vse skupaj in napravi testo. Ko testo drugič pregneteš, ometi krušno peč. Turšični kruh potrebuje precej vročo peč.

Fižol z zeljem. Skuhaj tri četrti kilograma fižola in posebej tri četrti kilograma kislega zelja. Ko je fižol mehek, ga v večji posodi zmešaj z zeljem. Potem razbela četrt litra jedilnega olja, zarumeni v njem tri žlice moke in to prežganje vlij v fižol z zeljem, dobro zmešaj in kuhaj še četrt ure. Fižol dobro osoli že med kuhanjem, pozneje jed le osoli toliko, kolikor ti po okusu morda še ni dovolj slana. Popopari jo, kolikor se ti zdi potrebno po okusu. Tej jedi pravijo jota. Ponekod ji dodajo tudi malo krompirja.

Praktični nasveti

Zmrzli krompir je težje prebavljiv. Če je krompir zmrznil, ga spoznaš tudi po tem, da je kuhan sladek. Tak krompir je težko prebavljiv in škodljiv, ker razvija v želodcu kislo vrenje. Bolnikom s slabimi želodci ga nikakor ne smeš dati. Pa tudi zdrav človek ga naj ne uživa. Porabi ga za svinjsko krmo. Priporočljivo pa je, da ga tudi živalim ne namečeš preveč na enkrat.

Namesto olja lahko rabiš mleko ali smetano. Olja manjka, zato si je včasih treba pomagati na drug način. Presno, to je nezavrelo mleko lahko prav dobro nadomesti olje pri raznih solatah. Nekaj žlic presnega mleka zmešaj s potrebno količino neprekislega vinskega kisa ali limonovega soka in vlij na oprano in osoljeno solato, ki jo večkrat dobro premešaj. Kislo smetano pa lahko uporabljaš namesto olja in kisa. Solata, pripravljena z dobro kislo smetano, je odlična.

Mleko kot dopolnilo za jajca. Če pripravljaj kakšno jed, pri kateri ti je eno jajce premalo, dve pa sta preveč, dodaj k enemu jajcu malo mleka.

Od zmrzline sladki krompir postane spet okusen, ako vodo, v kateri je zavrel, takoj odliješ, krompir zaliješ z novo mrzlo vodo

Tako smo se bali, da se vama ne bi kaj primerilo. Zdaj pa hitro spravimo gospodično v posteljo. Vi pa tudi pojdite domov!»

Med vrati je Janez Zlato še nekajkrat poljubil, dokler ni prišla Hodnikovka in odklenila. Domenila sta se, da se bosta videla popoldne ob petih ob izhodu iz tovarne. Potem pojedeta pogledat po mestu, toda vrnila se bosta prej domov, da ju spet ne preseneti kakšen napad.

III.

Janez je tisto noč spal bolj slabo. Nočno razburjenje, skrbi, vse to ga je preganjalo tudi v sanjah. Ko ga je zjutraj tovariš zbudil je bil še ves ubit.

Bregarjev Tone se je zbudil že uro prej in mu povedal, kaj je v veži slišal. V veliki jeklarni, kjer sta delala, je dvojce bomb skoraj uničilo največje poslopje. Nekaj paznikov je bilo pri tem ubitih, ker se niso dovolj zgodaj umaknili v zaklonišče. Tudi precej hiš v okolici je pogorelo. Koliko je žrtev, ni znano, biti pa jih mora precej.

Janez si je podprl glavo: »Kaj naj storim? Ali naj ostanem tu?»

»Dober nasvet je zdaj težaven. Morda novega napada ne bo spet tako kmalu. In da bi tako kmalu pri nas nastala fronta, se mi tudi ne zdi prav verjetno. Zaenkrat jaz še ne bi odšel. Saj se bo čez nekaj tednov videlo, kako se bo nadaljevalo. Bežali bomo še zmeraj lahko. Nekaj drugega te bo pa bolj zanimalo — vidiš, in prav zaradi tega ne kaže bežati. Snoči so zastopniki delavcev sklenili, da bodo zahtevali povišanje mezd, zaradi nevarnosti. Pravijo, da bomo zaslužili skoraj še enkrat toliko kakor doslej.«

»Saj to ne odtehta nevarnosti. Za denar mi

in kuhaš dalje kakor običajno. Zmrzli krompir izgubi sladkobo, ako ga namakaš olupljenega dalje časa v mrzli, vendar ne ledeni vodi.

Zapaljena mesta na finem perilu lahko odstraniš. V litru vode raztopi 10 gr klorovega apna. Pokrij raztopino in naj mirno stoji pol ure, da sede apno na dno. Potem previdno odcedi vodo skozi gosto krpo in jo nalij v steklenico, da imaš apneno vodo zmerom pri rokah. Zapaljena mesta na perilu odrgni s krpico, ki jo pomakaj v to apneno vodo. Nato hitro izplakni v hladni vodi, ker apno razjeda tkanino. Ako je perilo na škrobljenih mestih zapaljeno, pri mešaj delu apnene vode malo škroba in potem to vodo uporabljaj. Perilo, ki smo ga s prevročim likalnikom porumenili, se na opisani način lepo očisti. Ako madež ni prehud, zadošča včasih, da zmočimo dotično mesto, ga posujemo s soljo in položimo na sonce.

Zanimivosti

× **Razpočenje peklenškega stroja v carigradskem hotelu.** Zvečer 11. t. m. je postal hotel »Pera Palace« v Carigradu žrtev peklenškega stroja. Najbrž je bil izvršen napad na angleškega poslanika v Sofiji Rendella, ki je na poti iz Bolgarije v usodnem času prispel s hčerko in uradniki angleškega poslanništva v hotel. Eksplozija je razdejala velik del poslopja in zahtevala več človeških žrtev. Poslanik Rendell in njegova hči pa sta nepoškodovana. Priče pripovedujejo, da sta se razpočila najmanj dva peklenška stroja, ki sta bila skrivaj položena v dva kovčega med prtijago poslanika Rendella. Pozneje so v nekem kovčegu odkrili še tretji peklenški stroj, ki pa se ni razpočil. Baje je bil poskušen napad tudi na vlak, s katerim je poslanik Rendell potoval iz Sofije v Carigrad, vendar poskus ni uspel. Mrtve so štiri osebe, ranjenih pa 22. Turška oblastva so takoj uvedla strogo preiskavo. Bolgarija uradno odklanja sumničenje angleškega tiska o krivdi pri napadu. Enako prihaja iz Nemčije vest, da Nemčije ne zadeva nikaka krivda pri tem atentatu.

× **Smodnišnica v Španiji zletela v zrak.** V smodnišnici Santi Barbari pri Sevilli v Španiji je nastala te dni strašna eksplozija, ki je razen smodnišnice uničila bližnje zgradbe

ni«. je odvrnil Janez, ki mu je bilo le do Zlate. »Veš, tako mi je danes, da bi rajši zastoj delal doma, kakor pa tukaj za zlatnike.«

»Slabe volje si! Te bo že minilo«, ga je tolažil Tone. »Zdaj pa hitro pojdiva, da bova v mlekarni še lahko zajtrkovala. Pol sedmih bo že!«

Oblekla sta se in šla. Jutro je bilo hladno in nekoliko megleno, — ali pa je bila ta megla ostanek dima, ki se je ponekod še zmeraj dvigal iz požganih poslopij.

Ko sta prišla v tovarno, sta takoj opazila, da tam ni tako kakor druge dni. Drugače pri vhodu ni bilo skoraj nikogar, danes pa se je gnetlo tu na stotine delavcev, ki so bili sicer zaposleni v največji stavbi jeklarni. Tu sta zvedela, da je poslopje skoraj čisto uničeno in da bosta morala s drugimi tovariši pospravljati razvaline.

»Nič prijetno delo«, je rekel Janez in pogledal po široki cesti, kjer se je od daleč videl kup kadečih se zidov.

Ves dan sta morala z drugimi vred vihteti kramp. Padale so stene, ki so se nevarno majale, razbiti stroji so se prikazovali izza kupov kamenja. Visoke peči so bile počrnele, zaste. Čeprav so škropili ruševine, se je vendar kadilo, da jima je prah silil v grlo in ju dražil na kašelj. In vrh tega je bilo še hladno, da ju je zeblo, če sta le za trenutek odnehala z delom.

Kar vesela sta bila, ko je zatrobila ura peto, da sta lahko odvrгла svoje orodje in se umila.

Zlata je res prišla s Hodnikovko k tovarniškim vratom in sprejela Janeza s takim veseljem, da je kar pozabil na svoje težavno

in poškodovala vrsto bližnjih hiš. Od eksplozije se je zemlja daleč na okrog tako stresla, da so bili ljudje prepričani, da je bil potres. Ubito je bilo okoli 50 ljudi, a ranjeno okoli 250. Porušeno ali poškodovano je nad 300 poslopij, tako da je kakšnih 2000 ljudi brez strehe. Reševalci so noč in dan na delu, da vlečejo izpod ruševin ranjene in mrtve.

× **Francoska hvaležnost Američanom.** Časi so se spremenili, niso se pa spremenili dostojanstvo, velikodušnost in dobrotljivost Američanov. Amerika je razumela, kaj Francija potrebuje. Tako je govoril marseilski prefekt te dni, ko je prišla iz Zedinjenih držav prva ladja z živežem in zdravili za francoske otroke.

× **Neomejen izvoz ameriškega bencina v Anglijo.** Ameriška vlada je odredila, da je odslej dovoljen izvoz letalskega bencina in mazila za letala iz Zedinjenih držav v vse dele angleškega imperija v neomejeni količini.

× **Razširjenje obratov ameriške vojne industrije.** Iz Washingtona poročajo, da bodo morala vsa ameriška industrijska podjetja, ki delajo v obrambne svrhe v tekočem letu razširiti svoje obrate in sprejeti mnogo novih delavcev. Skupno bo zaposlenih na novo več milijonov delavcev.

× **Nemško letalstvo ni začelo sovražnosti proti Grčiji** in ni bilo še nobeno nemško letalo nad Grčijo. Tako so povedali v nemškem zunanjem ministrstvu tujim novinarjem.

× **Spet silni izbljivi ognjenikov na soncu.** Znani italijanski raziskovalec potresov in sončnih peg Bendandi poroča, da na soncu spet močnejše delujejo ognjeniki, ki jim pravimo pege, ker se vidijo kot temnejše lise. Pojavilo se je pet skupin velikanskih peg, med katerimi so nekatere tolikšne, da bi jih pokrilo komaj deset zemelj. Te pege bodo imele za posledico hude elektromagnetske motnje na zemlji.

× **Žabe so ustavile vlak.** Blizu mesteca San Joseja na Costarici je moral strojevodja pred kratkim ustaviti vlak zaradi žab. Žabe so prilezle na tračnice iz bližnje mlake in so s svojimi sluzastimi telesi pokrile progo, da ni bilo mogoče voziti naprej.

Listnica uredništva

Gornji grad. Uredništvo bi bilo odgovorilo, če bi bilo možno, odgovoriti vam pritrudljivo. Žal je v pogledu zaposlitve vsestranskega tiska.

delo. Se med potjo mu je pripovedovala, kaj vse je čez dan zvedela o včerajšnjem napadu in nerodno mu je ponovila že prve francoske besede, ki se jih je mimo grede naučila.

Potem so šli vsi skupaj k Hodnikovim na večerjo.

Hrane takrat še ni pirmanjkovalo in tudi nič dražja ni bila kakor prej. Nekaj je k temu pripomogla zavednost ljudi, ki niso izrabljali stiske drugih, nekaj pa ukrepi oblastev, ki so zavirala vsako dviganje cen.

Po večerji so se menili, kaj bi storili. Hodnik — on je bil preddelavec v jeklarni in nad petnajst let je že živel v Francoskem — je tudi svetoval Janezu, naj z Zlato še nekaj časa počakata. Saj bo ona pri njih kakor doma in pazili bodo nanjo.

»Ampak veš, Zlata, poročila se bova pa čimprej!« je dejal Janez z nasmehom.

»To se vama mudi!« je vzkliknila Hodnikovka.

»Kaj nisva dosti dolgo čakala? Skoraj štiri leta se nisva videla!« je ugovarjala Zlata.

»O, stara, saj sva bila tudi midva tako neučakana. Si že pozabila, ker je dolgo tega?« je odvrnil Hodnik. »Najbolj prav imata, če napravita tako. Sicer pa pride vsak mesec sem naš duhovnik iz Pariza. Zelo dober človek je. Prejšnji teden naju je obiskal. Ko pride spet, vaju pa lahko on poroči.«

Janezu je bilo tako najbolj prav, Zlati pa seveda tudi.

Po ulicah se je tedaj začelo kričanje. Raznašalci so pritekli z večernimi listi in jih na ves glas ponujali. Nocoj so bili malo bolj pozni, ker je imel večerni vlak iz Pariza več zamude kakor pretekli dan.

Kdor se od kajenja utrudi, naj ne kadi

Mnogo je kadilcev, ki mislijo, da se s kajenjem izpodbujajo k delu. Marsikdo si misli, da je prav dobro prižgati si cigareto, če je človek utrujen. Toda vsi ljudje niso enaki. Kar prenese ta, ne prenese drugi. V Ameriki so zdravniki ugotovili, da lahko povzroči kaja pri nekaterih ljudeh občutek silne utrujenosti. Dr. Segal je zdravil šest takih bolnikov. Kadili so dnevno po 10 do 45 cigaret in zmeraj so se počutili zelo izčrpane, utrujene. Nobeno zdravilo ni pomagalo, dokler jim ni prepovedal kaje.

Ta pojav so pojasnili drugi zdravniki. Nikotin učinkuje na krvni obtok. Zdravniki so dognali, da pri kaji cigaret toplota v prsni nekoliko pade. Kadilčeve roke in noge so nekoliko hladnejše nego ostalo telo. Obenem se pojavi v krvi več sladkorja. Pošiljajo ga v kri jetra. V jetrih je snov glikogen, ki se nabira tu kot zaloga iz zaužite hrane. Kadar človek dela, kadar učinkuje nanj kak strup, se glikogen v jetrih spremeni v sladkor, ta pa preide v kri, kjer daje telesu za delo in boj proti strupu potrebno moč.

Če zaužije človek malo opija ali drugega strupa, se takoj pojavi v krvi več sladkorja. Isto se zgodi tudi pri kaji, ker prihaja v telo nikotin, jetra pa brž pokličejo proti njemu sladkor iz glikogena. Prav to prihajanje slad-

korja na pomoč telesa nekaterih ljudi ne prenesejo dobro. To jim gre na živce. Zaloga glikogena in sladkorja se jim kmalu izčrpa in posledica tega je velika utrujenost.

Marsikateremu kadilcu ne diši več cigareta, če ga napade hripa. V tem primeru se zaloga glikogena izčrpa v boju proti hripji. Tako telo nima več na razpolago glikogena v boju proti nikotinu in zato nastane telesni odpor proti tobaku.

O tem, v kakšni zvezi je kaja z utrujenostjo, je delal poskuse tudi raziskovalec Bamberg. Ugotovil je, da strastni kadilci v poznih popoldanskih urah, ko se je zaloga sladkorja v njihovem telesu že močno skrčila, niso več tako sposobni za delo kakor zmeri kadilci ali nekadilci. Pri tem je čudno, da so strastni kadilci manj sposobni za duševno kakor za telesno delo. Če si torej kadilec in če začutiš kdaj čudno utrujenost, preizkusi to in prenehaj nekaj časa kaditi. Morda spadaš med ljudi, ki jih kaja utruja. Če misliš, da res moraš kaditi, si prižgi cigareto šele potem, ko si se dobro najedel. Tedaj imaš v telesu dovolj glikogena in ti nikotin ne more škodovati, kakor bi ti sicer. Če se pa že ne moreš premagati, če hočeš na vsak način kaditi tudi na prazen želodec, zaužij poprej vsaj košček sladkorja.

Kako je sreča obiskala malega Tončka

Čim bolj se je bližal zadnji praznik Kristovega rojstva, tem bolj živo je postajalo v velikem mestu. Mraz in podedeneli pločniki niso prav nič ovirali življenja v velikih ulicah, kjer so bile največje trgovine. Očetje in matere so hodili po teh trgovinah in kupovali v njih igrače za svoje otroke. Nekateri so bili dobro oblečeni in zaviti v kožuhe, drugi pa so drhteli od mraza in se premrli stiskali k zidovom. Vsi so kupovali, nekateri cenejše reči, nekateri dražje, kakor je pač komu dovoljevala denarnica. In v trgovinah so imeli toliko raznih dobrot, da se marsikdo kar ni mogel odtrgati od njih, ali pa je odšel z žalostjo v srcu, ker svojim otrokom ni mogel kupiti tega, kar bi bil rad. Nikoli otroci ne bodo vedeli, kaj vse bi dali starši zanje in za njihovo veselje! Šele ko dorasijo, se tega nekoliko zavedo, toda takrat navadno nimajo več staršev, da bi jim mogli to ljubezen poplačati.

Tetka Mara, tako so jo imenovali na dvorišču, kjer je ves dan delala, je bila perica. Prijela je za roko svojega edinca Tončka in ga neki večer pred božičem odvedla v svetle ulice, kjer je bilo toliko trgovin. In s svojo hrapavo roko je morala kar trgati otoka od razkošnih izložb, kjer se je košatilo vse bogastvo velikoga mesta. Časih sta obstala pred kakšno izložbo, kjer so bile razstavljene otroške igrače. »Naj otrok to vsaj vidi, ko ne more imeti«, si je rekla tetka Mara sama pri sebi. S široko razprtimi očmi je mali Tonček požiral kupe razstavljenih igrač. Tu so bili svinčni vojaki, avtomobili, vlakci, ki so drveli po tirih, razne lutke, knjige z velikimi, pisanimi slikami, žoge, sploh vse mogoče.

»Mama, kupi mi tole!« je vzklikal neprestano mali Tonček in kazal razne igrače.

»Bom, otrok«, je odgovarjala mati, »toda zdaj pojdiva dalje. Videla bova še dosti lepših reči.«

Srce se ji je trgalo, ko je gledala, kako odhajajo ljudje iz trgovin, obloženi z velikimi zavetki. Otrok ni niti čutil, kako ga materina roka stiska kakor klešče. Saj je s pranjem zaslužila komaj toliko, da je za sile preživljala sebe in otroka. In Tonček ji je bil edini cilj v življenju. O, kako rada bi se bila poslovila od življenja, če ne bi imela tega ubogega otroka! Utrujenost, trpljenje in bedo, vse je pozabila v tistem trenutku, ko

si ga je pritisnila na prsi in mu šepnila: »Moj Tonček!« Tedaj je bila njena sreča brez konca. Vse je izginilo v njeni zavesti in strmela je v polni obrazek svojega sina in v njegove tako pametne oči. Takrat je pozabila na »krivice na zemlji«, kakor je imenovala svojo revščino in resnično hvaležna je bila usodi, da ji je dala tega otroka. O, saj ni bila nevoščljiva! Saj ni zavidala bogatim otrokom! Le nekaj jo je grizlo: zakaj njen Tonček ne more uživati božične sreče, kakor jo lahko uživajo drugi?

V veliki izložbi je nosil velik Božiček na ramenih in v rokah razne igračke in otroci so kakor zamaknjeni strmeli vanj, kakor bi čakali, da jim bo povedal, kaj je namenil njim. Tudi Tonček.

»Mamica, ali bo jutri tudi meni prinesel Božiček avto?« je vprašal premražen otrok svojo mater.

»Da, sinko. On ne pozabi nobenega pridnega otroka«, je odvrnila mati.

»Saj sem priden!« je hitro odvrnil otrok.

»Seveda si in zato ti bo Božiček prinesel, kar si najbolj želiš«, ga je tolažila tetka Mara.

Po glavi pa so se ji podile čudne misli, čisto brez zveze: »Moj bog, misli tudi na nas, siromake!« je ječalo v njeni duši kakor molitev.

Utrujena in prezebla sta se potem vrnili praznih rok v svojo dvoriščno sobico. Mali Tonček je bil tako prevzet od vseh lepot, ki jih je po izložbah videl, da je vso noč sanjal o igračkah, ki mu jih je Božiček prinesel. Toliko jih je bilo, da ni vedel, kaj naj bi z njimi počel. Tetka Mara pa se je vso noč premetavala po postelji in skoraj ni mogla zatisniti očesa. In neprestano si je mislila: »Kaj naj dam svojemu ubogemu siromaku, ki ničesar nima?« Ne smem ga pustiti brez daru, če bi morala svojo poslednjo cunjo prodati.«

Tisti dan pred svetim večerom je tetka Mara odnesla na staro kramo svoje poslednje malenkosti, ki so bile še nekaj vredne. Kakor bi jo bil kdo preganjal, je tavalala od trgovine do trgovine, toda za malenkostni znesek, ki ga je dobila, ni mogla kupiti ničesar, kar bi ji bilo všeč in kar bi bilo primeren dar za njenega Tončka. Ni se mogla odločiti. V eni največjih trgovin se je pome-

šala med množico in otipavala razne igrače. Božala jih je, kakor bi bile nekaj neizmerno dragocenega. V enem kotu je zagledala nekaj večji avto iz pločevine, ves pobarvan. Pritisnila si ga je na prsi in mislila, kako srečen bi bil njen Tonček, če bi ga imel. Ni opazila, kako jo je neprestano opazoval majhen človek, ki je spremljal z očmi njen slednji gib. To je bil uradnik v trgovini, ki je pazil, da v gneči ne bi kdo česa odnesel. Tetka Mara se mu je takoj zazdela sumljiva, ker je bila tako slabo oblečena.

V trenutku, ko je tetka Mara bog ve katerikrat že pritisnila avto na svoje prsi, je začutila, da ji je nekdo položil roko na ramo. Čeprav je bil ta dotik rahel in blag, vendar se je zdrznila in hitro položila avto nazaj na mizo. Obrnila je glavo in se preplašeno srečala s pogledom starega, lepo oblečenega gospoda. In gospod ji je prijazno rekel:

»Ali vam je ta avto všeč?«

»Da... ne...« je zajecjala tetka Mara. »Samo gledala sem ga, nisem ga mislila vzeti.«

»Za koga ste pa hoteli kupiti to igračko?« jo je vprašal stari gospod z očetovskim nasmeškom.

»Za svojega sinka«, je odvrnila nekoliko pogumneje.

»Koliko let ima?«

»Pred nekaj dnevi je dopolnil šesto«, je odvrnila tetka Mara.

»Pred nekaj dnevi šest let«, je sam pri sebi šepnil stari gospod. »In kako mu je ime?«

»Tonček, gospod.«

»Tonček«, je še bolj žalostno ponovil stari. »Siromašni ste, kaj?«

»Perica sem, gospod, in komaj toliko zaslužim, da z otrokom živim«, je rekla tetka Mara in njene poštene oči so se uprle v neznanega gospoda.

»Oprostite mi, gospa, če vas bom prosil, da nesete v mojem imenu nekaj reči vašemu malemu Tončku«, je proseče rekel stari. »Zelo me boste osrečili.«

»Kako moram jaz kaj vzeti od vas, ko vas niti ne poznam?« je presenečena vprašala tetka Mara.

»To je zaradi nekega spomina, ki mi je zelo drag. Meni je pred dvema mesecema umrl edini vnuk, ki mu je bilo tudi Tonček ime. In tudi on bi bil pred nekaj dnevi dopolnil šesto leto. Bodite dobri z ubogim starcem, gospa, in ne odbijte mu prošnje!«

Tetka Mara se je zagledala v starčeve solzne oči.

In zgodil se je čudež. Stari gospod je bil neizprosno. Uboga žena je morala samo pogledati kakšno stvar in gospod jo je takoj kupil. Vse bi bila lahko vzela, česar bi se bila spomnila. Upirala se je, kolikor se je mogla, toda bogati gospod — nedvomno je moril biti zelo bogat — jo je tem bolj silil, čim bolj se je branila. »To je blaznost!« si je mislila tetka Mara. Komaj je odnesla s seboj vse zavitke, ki jih je bil stari gospod nabral. In še tisočak ji je stisnil v roko, da si kupi drv in vsega, kar ji manjka. Hitro je potem odšla domov in vse skrila, kolikor je vedela in znala.

Tonček je tisti večer dolgo bedel. Očistil je svoje raztrgane čevljičke in kar ni mogel zlesti v posteljico. Potem je čez dolgo le zaspal in še v snu se je smehljajal. A zjutraj, ko se je zbudil in pogledal na mizo, se mu je zaiskril obraz. Na tleh so bili namestu njegovih starih čevljkov novi. Na mizi pa je bila cela kopica igrač. Vse mogoče reči. In nova obleka, nova srajčka, nov suknič — prav o tem je največkrat sanjal in si ga najbolj želel. Zunaj je snežilo, gosti kosmi so padali izpod neba, v sobi pa je bilo tako prijetno toplo kakor še nikoli.

Tetka Mara se je komaj premagala, da je niso posilile solze. Pritisnila si je sinčka na srce in mu šepnila: »Tonček, ali si zdaj srečen?«

In ko je popoldne prišel star gospod, je Tonček vprašal mamo:

»Kdo pa je ta striček, mama?«

»To je Božiček...«

Tonček je bil takrat še premajhen, da bi bil mogel slutiti, koliko dobrega mu bo še v poznejših letih storil njegov Božiček...

Martin Koren

RADIO

Liubliana

od 23. marca do 29. marca.

Nedelja, 23. marca: 8.00: Jutrnji pozdrav. — 8.15: Tamburaški orkester. — 9.00: Napovedi, poročila. — 9.15: Češke narodne (plošče). — 9.30: Komorni trio: Ivančič (viola), Gregorc (klarinet), Svetel (klavir). — 10.15: Verski govor (dr. Gvido Rant). — 10.30: Prenos cerkvene glasbe iz cerkve sv. Cirila in Metoda. — 11.00: Za krajši čas (plošče). — 11.45: Akademski pevski kvintet bo pel pesmi v Kramarjevi harmonizaciji. — 12.30: Objave, poročila. — 13.00: Napovedi. — 13.02: Nedeljski koncert (Ivan Rueh in radijski orkester, dirigent Sijanec). — 17.00: Kmetijska ura. Ovine v zadrugi organizaciji našega kmeta (Ludvik Puš). — 17.30: Operetna glasba (plošče). — 18.15: Narodne pesmi bo pela Poldka Zupanova (s harmoniko jo bo spremljal Avgust Stanko). — 19.00: Napovedi, poročila. — 19.30: Slovenska ura: Ob 50letnici »Amerikanskega Slovenca«. »Naši iz Amerike pojo in govore«. Družabni večer v Calumetu. Rokopis sestavil Jože Schweiger. Izvajali bodo člani radijske igralske družine. Sodelovali bodo Fantje na vasi in Mandolinistični kvartet. — 20.30: Koncert operne glasbe (Milica Polajnarjeva, Andrej Jarc in radijski orkester). — 22.00: Napovedi, poročila. — 22.15: Prenos lahke glasbe iz Nebotičnika.

1. ponedeljek, 24. marca: 7.00: Jutrnji pozdrav. — 7.05: Napovedi, poročila. — 7.15: Pisan venček veselih zvokov (plošče). — 12.00: Bolgarska glasba (plošče). — 12.30: Poročila, objave. — 13.00: Napovedi. — 13.02: Radijski orkester. — 14.00: Poročila. — 17.00: Za razvedrno (radijski orkester). — 18.10: Dusevno zdravstvo (dr. Anton Breclj). — 18.30: Plošče. — 18.40: Glasna sestava našega prebivalstva. — 19.00: Napovedi, poročila. — 19.25: Nacionalna ura: Zagreb govori. — 19.40: Plošče. — 19.50: Deset minut zabave (Fran Lepan). — 20.00: Prenos iz Zagreba: Svečan koncert Zagrebske filharmonije (dirigent Kresimir Baranovic). — 22.00: Napovedi, poročila.

Torek, 25. marca: 9.00: Napovedi, poročila. — 9.15: Verski govor (Jože Jagodic). — 9.30: Prenos cerkvene glasbe iz franciskanske cerkve. — 10.00: Kar zelite, to dobite (plošče po željah). — 10.45: Kmečki trio. — 11.30: Koncert pevskega zbora državnega učiteljsca. — 12.30: Poročila, objave. — 13.00: Napovedi. — 13.02: Veseli zvoki (radijski orkester). — 17.00: Kmetijska ura: Kako pridelamo zeljenjad za dom (inz. Ciril Jeglič). — 17.30: Citraski duei (Gracner). — 18.15: Materina pot. Po Andersenu za radio napisal France Kunstelj. Izvajali bodo člani radijske igralske družine. — 19.00: Napovedi, poročila. — 19.25: Nacionalna ura: Slovensko gledališče in vzajemnost med Hrvati in Srbi (Fran Govekar). — 19.40: Praznični koncert (Rudolf Zupan in radijski orkester). — 21.00: Plošče. — 21.15: Cimermanov kvartet. — 22.00: Napovedi, poročila. — 22.15: Resna orkestralna glasba (plošče).

Sreda, 26. marca: 7.00: Jutrnji pozdrav. — 7.05: Napovedi, poročila. — 7.15: Pisan večer veselih zvokov. — 12.00: Pisana šara (plošče). — 12.30: Poročila, objave. — 13.00: Napovedi. — 13.02: Klavirski koncert. Škerjanc: Preludiji in nokturni (izvajala bo prof. Silva Hrašovčeva). — 14.00: Poročila. — 17.30: Mojstri harmonike (plošče). — 17.45: Mladinska ura: a) Mirko Zor: Delaj z nami. b) Dijaška oddaja. — 18.40: Različni značaji glede na čustva (dr. Stanko Gogala). — 19.00: Napovedi, poročila. — 19.25: Nacionalna ura: Vojaška oddaja. — 19.40: Plošče. — 20.00: Koncert zbora Glasbene Matice (vmes predavanje ravnatelja Mahkote). — 21.00: Reproduciran koncert simfonične glasbe (plošče). — 22.00: Napovedi, poročila.

Četrtek, 27. marca: 7.00: Jutrnji pozdrav. — 7.05: Napovedi, poročila. — 7.15: Pisan venček veselih zvokov. — 12.00: Instrumen-

talni solisti (plošče). — 12.30: Poročila, objave. — 13.00: Napovedi. — 13.02: Salonski orkester (Petrič). — 14.00: Poročila. — 17.30: Radijski orkester. — 18.40: Slovenščina za Slovence (dr. Rudolf Kolarič). — 19.00: Napovedi, poročila. — 19.25: Nacionalna ura: Beograd govori. — 19.40: Plošče. — 19.50: Deset minut zabave. — 20.00: Večerni koncert (radijski orkester). — 21.00: Osterčeva skladateljska ura (Tončka Suštar-Maroltova, Srečko Dražil, Feliks Moravec, Ivan Žižmond in Marta Osterc-Valjalova). — 22.00: Napovedi, poročila.

Petek, 28. marca: 7.00: Jutrnji pozdrav. — 7.05: Napovedi, poročila. — 7.15: Pisan venček veselih zvokov. — 11.00: Šolska ura: Slovenski prirodoslovci, II. del (prof. Rafael Barčar). — 12.00: Naši kraji (plošče). — 12.30: Poročila, objave. — 13.00: Napovedi. — 13.02: Koncert slovanske glasbe (radijski orkester). — 14.00: Poročila. — 17.30: Pevski koncert narodnih in umetnih pesmi (pela bo Štefka Korčanova in na citrah bo igral Vilko Skok). — 18.10: Ženska ura: Bolniško in starostno zavarovanje uslužbencev (Poncova). — 18.30: Plošče. — 18.40: Francoščina (dr. Stanko Leben). — 19.00: Napovedi, poročila. — 19.25: Nilaska delta — vrata Egipta (dr. Valter Bohinjec). — 19.40: Plošče. — 19.50: Obisk obmejnih gora (Ljubo Tiplič). — 20.00: Naši operni pevci (plošče). — 20.30: Večerni koncert (Ksenija Kušejeva in radijski orkester). — 22.00: Napovedi, poročila.

Sobota, 29. marca: 7.00: Jutrnji pozdrav. — 7.05: Napovedi, poročila. — 7.15: Pisan venček veselih zvokov — 12.00: Kar brez napovedi plošče hite. — 12.30: Poročila, objave. — 13.00: Napovedi. — 13.02: Radijski orkester. — 14.00: Poročila. — 17.00: Otroška ura: Trije potepini (članice Narodnega gledališča). — 17.30: Pravljичni svet (plošče). — 17.50: Pre-

Predno
greš spat
čisti zobe
Sargov
KALODONT
proti zobnemu kamnu

gled sporeda. — 18.00: Orgelski koncert (prof. Pavel Rančigaj). — 18.40: Kdo je obveznik pasivne zaščite in kake pravice in dolžnosti ima (Andrej Grasselli, višji komisar). — 19: Napovedi, poročila. — 19.25: Drobiž (plošče). — 20.00: O zunanji politiki (dr. Alojzij Kuhar). — 20.30: »Sušču v slovo in pomladi nasproti!« Pisan glasbeni večer: godba, petje, šale. — 22.00: Napovedi, poročila. — 22.15: Za vesel konec tedna (plošče).

MALI OGLASI

Naslovi inserentov oglasov s šiframi ostanejo strogo tajni

LOKOMOBIL 4 HP.

v dobrem stanju, prodam v Prekmurju. Ponudbe na oglasni oddelek »Domovine«. —78

VRTNARSKEGA VAJENCA

takoj sprejme ANT. BAJEC, cvetličarna, Ljubljana, Pod Trančo 2. 84

ŠIVALNI STROJ »FLACHER«

čevljarski, rabljen, dobro ohranjen takoj kupim. Ponudbe na: A. Bele, Sv. Jošt, p. Smartno ob Dreti. 82

VAJENCA ZA ČEVLJARSKO OBRT

takoj sprejme Franc Negro, Gorje pri Bledu. 89

SKORAJ NOV STROJ LUŠČILEC ZA DETELJO

in voz za električni motor proda Kmetijska strojna zadruga v Stražišču. Stroj odlično deluje. Električni pogon. Cena po ogledu in dogovoru. 85

„Drava“ je prava

MARIBOR, Sodna ulica 1, v lastni palači.
Glavno zastopstvo: Ljubljana, Pražakova ul. 8/I
in v Subotici, Manojlovičeva 5.

VINIČARSKO DRUŽINO

z vsaj 4 do 5 delovnimi močmi, popolnoma večimi dela sprejemem. Plača v deputatu in denarju. Dobro, stalno mesto. V poštev pride samo poštena družina, ki želi v Slavonijo. Ponudbe na: Vlastelinstvo Maričevac, Slavonska Pivnica. 88

ZARADI VELIKE ZALOGE

raznega blaga še vedno najceneje lahko kupite v trgovini Ferdo Horvat, Bogojna, Prekmurje. —71

JABLUSOV JABOLČNIK

Jablus je snov, iz katere napravite izvrsten in zelo okusen jabolčnik ali hruškovec brez vsakega pravega sadjevca S poštino vred stane 50 litrov 48.50, 100 litrov 79.50, 300 litrov 216 din. Za uspeh jamči čez tisoč pohvalnih pisem. Glavno zastopstvo: Renier, Podčetrtek. 83

POSTRANSKI ZASLUŽEK ZA VSAKOGAR

Zastopnike za prodajo interesantnih knjig sprejememo v vseh krajih banovine. Ponudbe na oglasni oddelek »Domovine« pod »Dobra knjiga«. 86

zavarovalnica malega človeka

Domači zavarovalni zavod — zavaruje za smrt in doživetje — za doto in gospodarsko osamosvojitve — za rento, starostno preskrbo, preužitik in pokojnino. Denar zavarovancev (njihova premijska rezerva) je varno naložen.

Kdor želi sebi in svojem dobro, se zavaruje pri »DRAVI«!

Zhatevajte prospekte in obisk zastopnikov! Iščajte zastopnike in potnike za vse kraje.

